

Qd pmo homo sua pona ma-
luit face qua dei voluntatem et
idco de ipso facta fit voluntas. et
qd aliud xpus in honore aliud in
otiume sua factu sit **Cxxx**

Per qualem mediatorem ipso
mari oportet gens humani **Cxxx**

Qualiter ipse se habentur ante
defictor. ante vltima r'statione
et de p'f'io et elemosinis
que p' baptizant' oibz offerit **Cxxx**

Qd eterna sit pena anator
ipso dimisa p' q'itate facta sunt
m'itoy etia est b'itudo. his inter
se mente differant **Cxxx**

Qualiter ex q'essione fidei
nastat spes fidelu. et ne quib' in
se ipso penit habeat **Cxxx**

Quo ordo d'm'ra septe p'ctioibz
aput eu'ngeliam math'ia d'm'icat **Cxxx**

De quibz p'ctioibz apur' d'm'ra v'
geliam lucam a math'ia non
d'ist'pantibz **Cxxx**

De d'ist'ntia caritatis sine
qua est q'itate credit ac p'ut no
pot' ad beatitudinē puenire **Cxxx**

De q'mor d'ist'ntia ho'u que
de q'ra de tenebris ignorancie
ad se vocat' dignatur quibz
dei populu ordinari dicit **Cxxx**

Qu' in quilibet istay q'or' redit
etatu q'ra r'ignationis hanc nunc
nent ibi s'mittit' ei n'ra p'ca
et q' quibusq' q'ra abiat et d'm'o
sub lege no s'uiant **Cxxx**

Non obesse h'is q' baptizati
tam regnabunt sunt et n'adati
q' d'u capant. s'm carne viuunt
si mor' ex har' vita d'ist'ndant **Cxxx**

De caritate dei: p'xi ad qua
ota p'cepta r'feruntur. et de q'itate
e'q' in hor' sc'lo v' in f'it'is **Cxxx**

De sine voluntate v'q' d'i enche-
ridion' q' appellat' v' habere
debeat. et q' de fide et caritate sit
scriptus **Cxxx**

Qui non potest **Cxxx**
dilectissime fili
lauroti' quatu
tua eu'ndie de
lector. quatu
cipiam te esse
sapientem non

ex eoy numero de quibz d' vbi
sapient' vbi s'arba vbi q'ist'or' h'q
s'arba s'one p'ultum f'ent de sapientia
h'iq' n'ud' sed ex eoy numero de
quibz d'it' est d'ulitudo sapientia
santay est orbis terray. et quales
vult de ap'los quibz d'it'. Solo
autē vol sapientes quibz de in bono
simplicet autem in malo d'it'
autē nemo a se ipso de ita eam
nemo a se ipso de sapient' potest.
sed ita illustante de quo sapient'
est. **D**'s sapientia a d'no deo est **ii**

Nomnis autē sapientia p'
ctas est. habet autē hor
ty h'ris iob. Nam ibi
legitur q' ipa sapientia d'xent homi-
cae p'p'et' est sapientia. Si autē
querat. qua d'xent eo loco p'ca
ton d'ist'ntia r'ep'ores in q'ro
theos'bian q' de dei n'ra. d'it'
in p'p'et' h'ie. et alior' id est
d'is'ebian. quo no'q' significatur
bona n'ra. quā' d' h'ar' p'p'et' r'ferit
ad colendū deū. sed m'ch' d' d'm'o
d'ia illo no'q' q' eu'ndie dei n'ra

expressus est: tu quid est hōis
supra dicitur. Quod ne aliqd
dū breui: qui querit a me. ut
breuiter magna dicantur. In hoc opm
fortasse p' desiderū breuiter apri.
ut in finone breuē colligi quō nā
mō sit colōdo deo **Cam m**

N si quidē fide spe caritate
habēda dca p'fessura est bina
hōm cō p' vobis ac dōm p' mō
et ea tibi breuiter xp'licari. q' ad
singula tua ipa p'ntant. qd' n'ceda.
qd' p'andū. qd' amādū sit. Et d' n'
fero tibi q' oia illa q' in epla
tua p'ceda posuisti. q' p'emplū
si p'cedat te. facile ē ut ea tuol
uas et colas. si autē nō est. cō
memorante me colas **m**

U autē tibi ut scribis liby
a me fieri. q' encardion ut
dicunt habebat ut de tuis manibz
nō sedat. q' mōs populata a qd'
sequēdum max' me. qd' p'p'or dū
sū p'ncipaliter h'z' sū sū fugēd'
imp'ān' rano p' religione s'cedat
ut qd' in rano nō fidei sit pla n'
quod. Et qd' p'mū qd' v'mū te
nec q' rano diffinōmō summa
sit: qd' totū p'mū fidei catholice
fundamētū h' oia a cōmō p'ul
dubio s'ced' diligēter faciedo quid
nec qd' p'ari deat qd' amari. h' vob'
ōi max' me f'mō. Pla. in religione
sequēda sit h'z' a cont'diat a d'
no a xpi noie aliēda h'z' h'z'. h'z'
sunt defendēda ranoie et a p'ncipal'
rōp' mōsata et ab intelligēda
mōs mōsata. Que at nec rōp'ed
sensu xp'i sumy nō mōs aff'qui
valūq' nō valeq' ab sine vna dubi

ratione credenda sunt testibz a hō
ca q' dōna vocari iam memut s'p'
h'z' rōferta ē q' ea sine p' rōp' sine
p' dūm dūm adūm ut vide ē cō
plūde potuerit.

Quā autē mōs fidei que per
dilectionē opat' mōsata sūe
ut mōs. fedit bñ v'cedo cō ad
spem puenit: vbi ē s'ced' et p'ced' b'
rōdibz notat. et mōs f'ced' p'ced'
tudo. q' p'ced' v'cedo ē s'ced' f'ced'
tabi. h'z' mōs ē qd' r'quirit quid
p'mū. quid v'mū tencatur. mōs
ari fidei tencat' spe. p'ced' r'ced' h'z'
cō ē s'ced' diffinōmō. r'ced' v'ced'
p'ced' fidei catholice fundamētū
xp'us ē **v**

Fundamētū em aliud dicit ap'ltus
h'z' mōs p'ced' p'ced' qd' p'ced'
est. qd' est xp'us d'ct'. h'z' idēo h'z'
negat' debem' ēē q' f'ced' fundamē
tū fidei catholice. quia putari p'ced'
mōs p'ced' h'z' h'z' nob' s'ced' ē g'mune.
Et sū diligēter que ad xp'm p'ced'
nec r'ced' tencatur. nōmōs mōs
xp'us apud quōs h'z' h'z' qui s'ced'
nec v'ced' v'ced' te ipa v'ced' h'z' ē
ap'ced' cō. qd' s'ced' mōs longūmō.
quō mōs r'ced' s'ced' omnes h'z'
sue que fuerit s'ced' que s'ced' s'ced'
p'ced' p'ced' esse sub v'ced' xp'iano.
ē quā sit h'z' v'ced' p'ced' singulas quas
mōs p'ced' que d'ced' h'z' mōs
ē v'ced' mōs. ut cōmōs v'ced' **vii**

U autē encardion a nobis
populas id ē qd' manu p'ced'
sit asp'ngi. hō qd' a manu posse
conerit. Et igit' ad illa tua d'ced'
p'ced' que d'ced' colōdū d'ced' s'ced'
p'ced' r'ced' facile ē ut d'ced' quid
n'ced' quid p'ced' qd' amādū sit.
p'ced' quāmodū adūq' cō qui d'ced'

tenant malitias defendat. opaco
dus vberiorisq; doctrine est que ut
habeat non vixit euchaion. gudi
mans debi mplei sed studio pecta

Nam ecce tibi **Latendo vni**
est symbolum et dicitur ois
Quid vni audiri. e quid legit
aut quid facta memorie ameda
p em de pto gni et misena pme
bat gna huam et dicitur indigebat
mra gae dei tempa ppheta puidet
ait Et ait ois quomuz muora
uote nome dmi salu. **Propter**
h dicitur ois. **Et** aptus tu ad ipam
gnam amedandam p ppheta
memorasset testoniu continuo
subirent. **Quomodo** aut muocabit
in que no crediderit **Propter** hor
symbolum in hmo duobz tra illa
intue fidelis credit. **Spes** et tal
tas orant. **Sed** sine fide e no
possunt. ac p ip et fidel orat.
Propterea quippe dicitur est. **Quis**
muocabit in que no crediderit **II**

Quid autem spem parit quod no
crediderit. Porro aliquid eam
quod no patitur de di pot. Quis
na fidelis. penat no ardit impia
net in spat **Et** quicquid ead imminet
sibi edit. ac fugam motu ammini
exhorret. **Atque** timet dicit quod paret
et duo ad se distinguit aut. **Uocat**
spem timet **Non** autem ab alio
poeta virgilio quauis metore
spe dicitur est. **Hic** ois si pauu
tam spem dolere. demq; uisilli
in arte gmatia verbi h9 vltur
exemplo ad ostendendam in pnam

drōem et aiunt **Spem** dicit pro
tunc **Et** ita fidel et malay rez
et bonay p et bo credunt et mala
et h9 fide bona et no mala **Et** q
fidel et pntay rez et pnam et
futuray **Ordinay** ois iam mortuo
ipm qd ia pntay. ordinay fide
ad dextera pntay qd nre est. ardi
mo vni ad iudicandū qd futuray
e item fidel et suay rez est et alia
nam 2 se ardit quicquid alia e
cepisse nec fuisse et sempiternum temp
et alia atq; alia. n9 sola de aliis
h9ba nilla que ad religionem
pntet rez ead et de angul ead
Spes autem no nisi rez bonay
e n9 nisi futuray et ad ai pti
neat. q can spem gerere pntet.
Quae tu ita sint app' h9d causay
distingueda est fidel a spe. sicut
vobulo ita rationabili differena.
Na qd attin ad non videt. sicut
que arditur sicut que pntay.
fidelis spei qd amine sunt. **In** epla
quippe ad hebreos quare vni
sunt illud p' rathore egide de
fouit. fidelis ead dicitur est. quatio
rez que non vident. **Quia**
qu se quicquid no verbis no respay
no deniq; vltis argumētū. s
pnam rez uidentae dicit ardit.
se. hor est fidem ammodasse
non ita vider' absurdo. non
oite vphendat in vobis et dicit.
Didisti ergo no ardidisti. **Unde**
putari pot no esse quens esse
et no vident' rez quomuz am
ardim. **Sed** meli h9nt apped

lamo fidem quam diuina eloqia
 docuerunt. et qd salis rei que no
 vident. de spe qd aptus ait. **S**pes
 qd videt non e spes. Quod em
 videt quid. quid sperat. Si aute
 quod no videns speramus p parte
 iam a speramus. **C**um ergo homo
 bona futura e dicit. nichil aliud
 qd sperant. Nam de amore quid
 dicit. sine quo fidel nichil pder
Spes vero sine amore non potest
 e. Deniq vt ait iacobus aplos
Et demones credunt et tremis
 cunt. et tamen sperant et amant
 sed pna qd nos speramus a ama
 mus credendo venturu esse for
 midant. **P**ropt. beatissima aplo
 paulo opat dilectio fidem que p
 dilectionem opat approbat atq fia
 litas fcondat que vtr sine spe
 non potest e. **P**roinde n amor
 sine spe ~~est~~ est. n sine amore
 spes n vtr sine fide **Cam r**

Quoniam ergo quat quid re
 dend sit. qd ad pligone
 pmetat no na est ita qman da
 est queadmodu ab eis quos gni
 pificat vocant ac metuedum
 est queadmodum ab eisdem ne
 aliquid domi et si de numero de
 anetoy de motu atq ordme. et de
 fertibq sicut de figura celi. de
 natu et generibq animalu. fructu.
 lapidum. fontiu. fluminu. mscu.
 de spaciis locis et tempoy. de sig
 no imminenu tempestatu. et aliis
 sequentibq de hys qd quod illi vol
 tuenerunt et nucesse se qm at
 a piana ignoat. qd nec ipsi sperie
 auit oia tanto excellentes ingenio

flagrantes studio. habundates
 oas. et quedam huana coertula
 amnesigantes queda vno hysto
 rica experientia pstantes et m
 eis que se muenisse gloriant. plaa
 opinates poas qd sentes **h**

Sicut est xpianu rei creatoy
 cam sine celestiu. sine ter
 restiu. sine visibiliu sine invisibiliu
 no harte bonitate creatoris. qd est
 vno deo e vno. nullu esse natura
 que non aut ipse sit aut ab ipse
 atq e hntatem. ptem st et filiu
 a pre genitu et spm sanctu ab eod
 pre et filio pcedentem. q vnu aq
 q spm et pss e filij. **h**

Hec sunt et cetera et m
 comutabiliter bona trinitate
 creata sunt oia. nec sime nec ca
 litor nec comutabiliter bona. si
 h bona eia singula. simul vob vni
 uersa bona valde. qd e oibz consistit
 vniuersitatis queda ammirabilis pulch

Xpe qd ead illo **Carudo** **h**
 qd malu dicit bene ordiatum
 in loco suo positu. omneaq rone
 dat bō or magis placat et lauda
 biliora sint diu opant malis.
 si qd em deo ampt. et qd ad am
 mptat et fatent tēu au summa
 ptab si sime bona sit vltimo sine
 aet mali e aliqd in opibz suis il
 vray a deo ampt eōt et bono vt
 hū faceret e de malo. **Q**uid e aute
 aliud qd malu dicit nisi puaō boni ka
 fiat rō pibz atalu incipit aliud
 morbu et vulneibz affia q sanitate
 puaō. neq em id agitur aim adhibet
 miru vt mala illa q mesant. e qd
 morbi et vulneahur i redant et
 alibi sint. **h** vnaq vt no sint. no

xi

xi

xi

xxiii

in illa substantia si carnalis substantia
de vicia est. quibus autem morbus
in caro sit ipsa substantia profecto
aliquid bonum est aut accidit ista mala
id est purgationes eis boni quod dicitur
similiter. ita etiam animarum quibusque
sunt vicia. naturalium sunt purgationes
bonorum. Tunc si sanantur non aliquid
transfertur. si ea que ibi erant. nulli
erant. quando in illa sanitate non erant. **rm**

Nunc igitur omnes quomodo
naturalium purgationes omnium conditor
summe bono est. bone sunt. Sed
quod non sicut eorum conditor summe et
incommutabiliter bone sunt. Ideo in
eis et minus bonum et augeri potest
et bonum minus malum est. quantum
quantum minus. emanent aliquid
necesse est si adhuc nature est. in natura
sit. Neque enim si qualis sit et quod
natura est. est omnium bonum
quod natura est. si et ipsa corrumpitur
potest. Quod quippe natura in cor-
rupta laudat. Porro si et in cor-
ruptibile sit que corrumpi non
non possit. nullo est proculdubio lau-
dabilior in vero corrumpitur. Deo
malum est eis corruptio quod eam quibusque
puat bono. Nam si nullo puat
non nocet. aut admodum bonum
Quidam itaque natura corrumpitur inest
et bonum quo fuerit. ac per ipsam
nature aliquid remanebit. quam
corrumpi nequeat. profecto natura in cor-
ruptibile est et adhuc tam magis
aut bonum corruptio non perueniet
at si corrumpi non desinet. nec bonum
vix habet desinet. quo ea possit
puare corruptio. Quam si penitus
latamque conspiciant. ideo nullum

Anoret

bonum inest quod natura illa est
Quo inra bonum summe corruptio
non potest si summo naturam. Quod
in natura bonum est. magis si corruptio
non potest. parum si potest. Neque enim
si bonum est. si sicut aliquid in ipse potest
non potest. Tunc si corruptio est. sicut
nec ipsa corruptio emanabit. nulla
ubi est possit subsistere natura. **rv**

Hic per hoc est illud est quod dicitur
naturalium si nullum sit bonum.
Et bonum omnino malo carere in te
quod bonum est. Tunc vero inest ma-
lum viciatum et viciatum bonum
est si malum viciatum potest et viciatum
ubi est bonum nullum. Quod admodum
confutatur. ut quod omnino natura inquam
natura est bonum est. inest aliquid dicitur
dicitur in viciata natura mala esse
dicitur nisi malum est quod bonum est. nec
malum est si quod bonum est. quod omnino
natura bonum est. et res aliqua mala
est si res ipsa que mala est natura
non est. Non igitur potest et malum
nisi aliquid bonum. Quod si dicitur vi-
detur absurde. coniectio in rationem
tunc hinc videtur in dubitabiliter nos
appetit hoc dicitur. Et caute est ne
madamque in illam sententiam proferantur
ubi legatur. De his qui dicunt quod
bonum est malum et quod malum est bonum
qui dicunt rebis lucem et lucem esse
dulce. qui dicunt dulce amarum et amarum
dulce. **rv**

Et si dicitur autem. mala homo de
malo thalamo cordis sui pro-
fert mala. Quod est nihil homo in
mala natura quod homo natura est
Porro si aliquid bonum homo est. quod natura
est. quod est malo homo si malum

bonū. Si aut duo ista discerni
 mo invenimus nec ideo malum
 q̄ homo est. nec ideo bonum q̄
 amicum ē. si bonū q̄ homo. ma-
 lum q̄ inimicū. **¶** Cum quis ergo
 dicit malū ē hoc. aut bo-
 nū ē inquit. et ipse inquit in
 prophetā istam sententiā. **¶** Vellus
 qui dicit q̄ bonū ē malum et
 q̄ malū ē bonū. Opus em̄ dei
 culpatur q̄ homo. et laudat vi-
 cium hōis qd̄ est iniquitas. **¶** Omnis
 itaq̄ natura et si vitiosa ē inquit
 nō ē bona ē. inquit vitiosa ē
 mala ē. **¶**

ruj

Qua propter in hys orōibz
 que bona et mala vocat
 illa dilectioy regula defiat qua
 dicit. Nulli rei duo sūt in eā cōtra
 nulla sūt in acrisimul ē ludo et
 tenebris. nulla abq̄ aut poty
 sūt dulcis et amara. nullum
 corpū sūt ubi albū ibi et nigū sūt
 sūt ubi deformis ubi formosum
¶ Si in hac p̄te in malis in
 omnibz orōibz reperit. **¶** Omne re
 una sūt et non possunt. **¶** Cum
 igit bona et mala nulla ambigat
 ē orōia. nō solū sūt et nō p̄t
 sūt ead mala odno sine bono et
 si in bono ē nō p̄t. quid bō
 sine malo esse ~~non~~ possunt **¶**

ruj

Dicit em̄ homo et ange-
 lus qd̄ ē iniusta. iniusta
 aut nō p̄t ē si homo et an-
 gelus et bonū ē q̄ homo bonū
 q̄ angelus. malū q̄ iniusta. **¶**
 Hic duo orōia q̄ta simul sūt. **¶** Et
 si bonū nō ēt p̄t. si nō malū
 esse potuisset. q̄ non nō ubi

consisteret sed unde oriet corrup-
 tio non h̄t. nisi esset qd̄ corrup-
 ret. qd̄ nō bonū ēt nec corrupet
 quid inquit ē aliud corrupio q̄ boni
 et terminatio. **¶** Ex bonis igitur
 mala orta sūt. et nō maligibz
 bonis nō sūt. nō aut unde
 oriet vitia mali nā. **¶** Nā si esset
 inquit natura ēt. profecto bō
 ēt. et aut incorruptibilis nā
 magis ēt bonū. aut q̄ nā
 corruptibilis nullo mō ēt si
 aliqd̄ bonū. qd̄ bonū corrupendo
 posset ei nocere corruptio **¶**

ruj

Sed si mala ex bonis orta ē
 dūm nō p̄t h̄ dūm
 sentē. **¶** Si agni q̄ dicit. **¶** Nō
 p̄t arbor bona fructū malos facē
 Nō p̄t em̄ sicut veritas dicit
 vna rōigi de sp̄itibz. q̄ non
 potest vna nasci de sp̄itibz. sed
 ex bō terra et vitel nasci posse
 vdemq̄ et sp̄itibz. et eode mō
 tamq̄ arbor mala fructū malos
 bonos. id ē ex bona nō p̄t facē
 mala volūtas. sed ex bō hōis
 nā aut volūtas et bō p̄t mala
 nec p̄t sūt v̄ p̄mita dicitur
 volūtas mala nisi ex angeli et
 hominis. natura bō qd̄ ipse dicit
 in ead loco ubi de arbore et fructi-
 bz loq̄bat̄ apostissime dicit
 dicit em̄ aut facit arbore bonam
 et fructū eiq̄ bonū. aut facit ar-
 bore malam. et fructū eiq̄ malū
 sub admonē ex arbore quid bona
 malos. aut ex mala bonos nasci
 fructū nō posse. q̄ ipa tamen
 terra cui loq̄bat̄ v̄tamq̄ dicit

Ca^m rj

posse arborem

r. xij

32

Que si ita sint quando nobis
maribus ille verus plu
cet. Felix qui potuit reu
cognoscere causas. Sed nobis vide
at ad felicitate consequendam
perme si sciamus cas magnos
in mundo corporali motum
q ab diuina nature simba
omuluntur. In tremor terris
qm mana alta timesant ob
obruptio in susu in sepa
qfidit ead et cetera hys. sed
bonay & malay reu causas nosse
debem. Et id habens qtena
cas homini in hac vita erroribz
errimissq plenissima. ad cosa
erroru & culpna quadedas
nosse scdmur. Ad illam quippe
felicitate tendendu e ubi nulla
qtena. Vbi ulla qtm culpa
nullo error fallimur. Nam si
cause corporali moaoni noscen
de nobis essent. nullas magi
nosse q me valitudinis debe
rem. Cum vero eis ignoratis
medius qtena. quis no videt
q de seareto. Et tene nos lat
at quanta sit pata nescido **rrr**

Quamuis error non quanta
possimq cura cauedub
se ad solu in manibz vey eia
in minoribz rebz n' u' reu igno
aiaa passit error. non e si qe
qued ut scimus erret quisquid
aliquid nescit. si quisq se existi
mat sc' qd nescit. p' vero quippe
approbat falsum qd' erroru p'p'o

est Verum in q' re quisq' erret
nec est plurimu. Nam in vna
eademq' re & nesciens scens. et
erant non erant ita rraone
ppentur. qm diuerso at rebz
id e si iste sciat alia. ille alia
iste vltora. ille minus vltora. Et
cra nora. quis ad in os q' ille
sit. p'ferat ei nescient. Sunt
dui quod que nescit q' scit meli

Rem nonnullu **Est** **rrr**
errae profuit alibi sed
in via pdim no in via moq
Nam nobisp' amdit ut in quoda
vno falleremur ut no nemo p
eu loni vbi apperent hantidm
nosq donatistay manq armata
subsiderat. at ita factu est. ut
eo quo tendebamus p' deum
trouit videremq. agnitiq' nescidm
coy nos crasse gulareremur. at
inde gras ageremq deo. Quis q
se erret ut vltora eraton no
erant latroni p'one dubitauerit
Et fortasse idco apud illu summu
pactam loquens quis nescit amato
ut vidi inquit perij ut me mala
absulit error. quid e et error
bona q' no solo magi obit vey
eram p'p'o aliquid **rrr**

Sed diligencia consideram
veritate cum nichil aliud
sit erret q' vey putat qd' falsum
est falsum q' vey est vey rru
h'z pro merito meritu p' certo
sue falsum sue sit vey id q' tam
sit in animo deforme an mdeat
q' p'ulchy et d'etay e' sentimo
Ed in loquedo ut in asperedo

est. est. non non. **P**rofecto d' h'ob
 hon'p'm vita e' ista misera q'vini
 ma. qd' ei n'ominu'p' ut n'd omit
 tat' error e' n'at'us. absq' ut fal
 et sit v'ra illa v'bi e' a'ie n're
 ip'a v'ct'at' v'ra. v'bi nemo fallit
 fallit nemo. **H**ic aut' h'ob'el fallit
 e' fallit. miser'ore'p' sunt omi
 m'ed'edo fallunt q'ia n' n'ent'et'at'
 n'ed'edo fallit v'p' ad' h'ic'as
 n'abil' n'at'ra i'f'ig'it fal'statem
 et q'it'u' p'ot' d'entat' error'em
 ut falli c'ia' n'olint' qu'it'iq' amat
 fallere. **N**on t'n sibi q' mentitur
 v'ct' error'e. s' aliu' in error'em
 mitte' p'edentem sibi. i' m' ca' re
 quidem n'd' errat' qua' m'ed'edo gre
 git. s' n'olunt' ip'e' quid' v'ct' sit. sed
 in hoc fallit. qd' putat' sibi suu' n'd'
 ob'e'e' m'ed'ed'u'. n' mag'is facient'
 q' p'acient' ob'sit' omne' p'ct'm. **D**er'u'
 h'ic' d'iff'alt'ima e' lat'it'bo'ast'ima
 cogit'ur q'p'o. de q' iam grad'ed'u'
 h'ic' n' r'esp'ond'endi n'ecessitat' nos
 v'rg'ent' absol'v'ima. **H**ic' ad' off'ic'u'
 h'ic' n'ust' ab'q'n' p't'ineat' m'et'ri **xxm**

Nonnulli em co v'sp' p'g'd'uat'
 et v' p'ierat' et de reb'q'
 ad' d'ei p'ntem p't'inent'q' ac de ip'a
 d'ei n'a' falso aliquid d'ic'e. n'om'q'
 bonu' p'up' op'q' e'e' q'v'ndat'. n'ic'it'
 aut' v'ide'tur p'ct'm e'e' d'e' m'ed'ed'u'
 s' m'it'u' m'et'ra' q'uo' m'o. **I**n quib'q'
 reb'q' qu'it'q' m'ed'at'. **N**on t'n sit
 p'ct'at' ille q' q'sul'endi. qu'd' ille q'
 n'ore'ndi v'oluntate m'ent'ur. aut
 v'ero fal'si n'oret' q' v'iatorem
 m'ed'endo in d'iv'ersim' iter' m'it'it'
 qu'ant' ille qui v'iam v'ite m'ed'at'

fallente dep'uar. **N**emo sane m'et'et'
 iudic'ada' est. qui d'ic'at' falsu' qd'
 putat' v'eri. qui q'it'u'm in ip'o
 est non fallit ip'e' s' fallit. **N**on
 ata m'ed'ed'u'. s' al'ic'p' tem'et'at'is
 arguend'q' est. q' fal'sa m'at'na'q'
 n'ced'it. aut p' v'eri' h'abet. p'or'q'
 c'ont'ra'io qu'at'u' in ip'o e' ille m'e
 tr' qui d'ic'at' v'ct' qd' falsu' putat'
Qu'at'u' em ad' d'ic'it'u' ei'q' att'it'
 q' n'd' hoc qd' sentit' d'ic'at'. ~~h'ic' e' n' m'ed'ed'u'~~
 n'd' v'eri' d'ic'at'
 qu'ant' m'uc'iat' e'e' v'eri' qd' d'ic'at'
 n' v'ello' h'ic' e' a' m'ed'ed'u' qui
 e'e' n'esc'ent' v'ct' loq't'. s' n'esc'it' aut'e
 v'olunt'ate ~~loq'u'it'~~ m'ent'it'. **N**on
 o'f'ic'ed'at'is it'q' reb'q' ip'is de quib'q'
 al'ic'p' d'ic'at'. s' sola m'et' n'one d'ic'at'
Arch'or' e' qui n'esc'ent' falsu'm
 d'ic'at'. qu'e' id' v'ct' putat'. q' qui
 n'esc'ed'i am'm'u' s'ac'ent' q'v'it'. v'eri'
 n'esc'ent' e' qd' d'ic'at' q'ille n'ag'
 al'ud' n'd' h'abet' in d'ic'o. al'ud' in
 v'erb'o h'ic' v'ero qu'at'ent'q' sit
 p' s'c'ip'm qd' ab' eo d'ic'at' al'ud'
 tam'e' cl'ausum in p'ect'ore. al'ud'
 in l'ing'ua p'or' p'rompt'u' est
 qd' m'atu' e' q'p'ud' m'ed'ent'is **xxv**

Hic' ip'at' aut'e q' d'ic'at'ur
 c'ont'f'ed'at'ione v'ct'. tam'm
 m'et'ra' e' q' in re qu'it'q' fallatur
 s'ue m'et'at' i' v'ct' n' fallit. q' m'et'ri
 m'ing' sit m'atu' q'it'u' p't'inet' ad
 h'ob' v'olunt'atem. tamen longe
 sit tolerabil'q' in h'ic' que a v'bi
 g'ione s'it se m'it'a m'et'ri. q'p'm
 h'ic' s'ine quoy' p'd'e' **E**t n'ot'ia' d'ei
 r'ali non p'ot' falli. v'ct' in p'lu'm'q' ap'
 qu'it'ent' l'ud'ia m'uest'ig'ab'it'ur qd'

nūnet

ut illud dicitur exemplis. in tunc
dicitur quod sit si aspiciam dicitur
mentitur. tunc dicitur aliquis
mortuus. et alia dum fallitur
credat tunc ipse pro quibuslibet
longa ista mentitur. Nonne tunc
mentitur. si ipse non fallit. in dicitur
uterque perit. tunc quod minus mali
est in illis erroribus aliquid induit
quod in ipsum ab aliquo induitur. **III**

In quibusdam ergo rebus
magno. in quibusdam
quo. in quibusdam nullo malo.
in quibusdam nonullo bono falli-
tur. Nam magno malo fallitur
homo si hoc non credit quod ad
vitam eternam. vel hoc credit quod ad
mortem dicit eternam. Quod autem
malo fallitur. qui falsum pro
vero approbando credit in aliquid
moleptum ipse. quibus si non
adhibita fidei sapientia querit
casu in usum bonum. Et tunc si quis
bonum hominem putando qui malus
est. ab eo parat aliquid mali
qui vobis malum videtur ita bonum
credit et tunc ab eo mali parat
quillo. fallitur. et in se credit ipse
propterea dicitur. De illis qui dicunt
quod bonum est malum et quod malum est
bonum. De ipse enim rebus quibus
videtur malum sunt. non de his quibus
dicitur intelligitur est. tunc qui ad
ulterum dicit bonum. tunc arguitur
illa propterea tunc. tunc vero ipse
videtur dicit bonum que casum putat
et nescit adulterium. non in doctrina
rebus bonarum et malarum si in oculis
humanorum fallit. mox. vocant eum
bonum. in quo putat esse quod non

bonum et dicit malum adulterium
et bonum casum. si hinc bonum dicitur
nesciendo adulterium non esse casum
Porro si per errorem se evadit
quasi punitur sicut superius dixi
nobis in istis quibus. tunc alii
quod bonum hominum confititur errorem
Et tunc dicit in quibusdam rebus quibus
malo aliquid. Et nullo casu bono
falli. non ipse errorem dicit nullum
mali et nullum bonum. si malum
quo non venit. Et bonum quo verum
credendo. id est et ipse errorem quod
non credit et quod putat Nam
et ipse per seipsum errorem. aut magnum
in re magnum et punit in re putat
semper est malum. tunc tunc nisi
errorem malo nocet. apparet falsa
per verum. aut tunc verum pro fal-
so. aut habet certa pro meritis
aut merita pro casu. Sed aliud
est bonum hominem putat qui malus
est quod est errorem. et aliud est et
hoc malo aliud malum non parat
si merita nocet homo malus qui
putat est esse bonum quoniam aliud
est ipse verum putat quod non est ipse.
et aliud est et hoc errorem malo
aliquid boni consequi velut ab
ipso dicit malum hinc videtur. **IV**

Nunc sane vix sciamus hinc
errores si homo et de mi-
lo homine tunc sentit quia non sit
nesciendo. aut pro eis que per seipsum
corpore capimus ostendit nobis similia
que per seipsum tunc corpore. aut corpore
tunc si ipse sentit quales

putabat eē beatus apostolus petrus
 quando se confirmabat visum vi-
 de referre de clausuris et vniuerso
 libertate p̄ angelū sanctum. aut
 in ipis rebz corporeis leue putat
 eē qd' appetit est et dulce qd' ama-
 rum. aut bñ oleum qd' putridū
 ē. aut tonacū qm' qd' dastūst.
 aut illū esse hōiem sū alia sit qm'
 duo simillimi sibi sunt qd' in ge-
 nio sepe oritur. unde ait
 quid. ille ḡtūq' p̄ p̄tēbq' error
 et reza talia etiam p̄tā dicenda
 sint ha' questio nō dīssima que
 hōies dūssimod' adhademtos
 torset. nūc nichil enodanda sus-
 cepta est vtz aliquid sapiens de
 beas approbaē ne mndat in
 errorem si pro veris approba-
 uerit falsa. cū oīa sicut affinat
 vel omnia sint vel incerta. unde
 tra' confesa volūna in imāo con-
 uersionis mōe ne impedimento
 nobis esset que tamq' in ostio q'
 dicitur. Et vna fuerit sinouēda
 deppārd' mōmēde ventans. que
 illoz vider' argumētadibz robo-
 ras. Apud illos ergo oīs error
 putat eē p̄tū. qd' vitari non
 posse ostendit. nisi oīs suspēdā
 assensio. Erue quippe dicitur oī
 quicqd' assentit incertis mētalq'
 certū eē in hominū vrbibz et ter-
 rindistam p̄tūdinem. falsi etiā
 si qd' videtur forte sit vey. acutis-
 simis quod oīs impudentissimod'
 confutionibz disputant. Apud nos

aut iusta ex fide vult. At si tollat
 assensio fidel' tollit' q' sine assenti-
 one nichil credit'. et sunt vera q'
 nō videntur. q' nō credant' ad vi-
 tam beatam q' non nisi eterna est
 nō pot' pueniri. Tūc ipse vero
 vni loqui debeamus ignoro. qui
 nō solū viciū mētmūq' amū
 in p̄tā se vūc' nesciūt. immo
 nesciūt se dicit qd' nesciūt non p̄t'
 R cap' cū quicqd' sinitur se nesciūt
 vūc'. quicqd' si non vūc' non p̄t'
 aliquid v' nesciūt. quō nō solū
 sine vey etiā nesciūt quēnt' est.
 Si videtur nō assentiēdo q'
 vūc' tūc' sibi erroē videntur
 cū etiā errando cōmūtatur vūc'
 quō nō pot' qui nō vūc' errat.
 Sicut ergo nos vūc' nō salum
 vey si oīam certū est. ita vera
 et certa sunt multa quibz nō
 assentiri abis v' sapia potiq'
 q' demētia noīanda sit **rum**
R quibusdam autē rebz
 nichil interest ad capeste
 dum regnū dei vūc' nesciant
 an non vel vtz vera siue sint
 siue putet' an falsa qu' ipse
 errat. id ē aliud p' alio putat
 nō arbitrandū est eē p̄tū.
 aut si est minimū eē alz leuis-
 simū. Postremo ille cuius illud ē
 quicqd' nō sit. ad illam viam
 nō p̄tinet qua inq' ad domū
 q' via fidel' est xpo. q' p' dicitur
 opat' R cap' cū ab hac via deu-
 abat ingenim' filius grato ille
 p̄tētibz error. aut ab hac
 via deu' abat ap̄tus petrus qu'

se exprimat visum vidē aliud
p̄ alio sic putabat. ut a corporū
imaginibus in quibus se cōmū-
bat. vera in quibus erāt corpora
nō dīngret nisi sū ab alio illo
angela p̄ quē erat liberata ab-
^{tenēbat} se. vel ab hac viā carob p̄-
arcti qm̄ vīctem sūm a bestia
redēbat om̄sum qm̄ hys atq̄
hūmūmodi falsitatibus salua fide
q̄ in dñm nobis ē fallimur. et
vna nō elicta que ad illū nos ducit
erramus. Cui errored eam
si p̄ta non sunt. tñ in malis hys
vite deputandi sunt. q̄ ita subiec-
ta sunt vāntati ut approbentur
hic pro vero falsa respiciantur
vera pro p̄ falsis. teneantur
incerta pro certo. Quāvis enī
hac ab ea fide absint p̄ quam
vera certāq̄ ad eternā vīdē
non tendim⁹ ab ea tñ miseria
non absint in q̄ adhuc sum⁹. Nul-
lomo quippe falleremur in aliquo
vel animi vel corporis sensu. si iam
vera illa atq̄ p̄fata felicitate siue

Porro autē **Item III**
om̄e mendacū ideo dicitur
dūm est cō p̄m. q̄ homo nō
solum qm̄ sit ip̄e q̄ vey sit. sed
eā si qm̄ erat et fallitur. sicut
homo hōc debet loqui qd̄ animo
p̄t. siue sit illud vey. siue p̄t
et nō sit. **Subdit** q̄ meretur qd̄
id qd̄ animo sentit loquitur voluntate
fallendi. Et vñ q̄ verb a p̄terea
sunt inscripta nō p̄ q̄ se inuicem

hōc fallat p̄ p̄ q̄ in altero
quō notāam cogitāōē suā
p̄ferat. Verbi ḡ vñ ad falsā
nō ad id q̄ sunt inscripta p̄m̄ ē

N Er ideo vltimū malum
putādū est non ēē p̄m̄
q̄ possim⁹ aliu alq̄ p̄desse
mentendo. Possim⁹ enim et
facundo aliu p̄desse si paup̄
cui palā dat̄ forte comodum.
et si dūm cui clam tollit non
sentit incomodum. Nec ideo sic
futu quōd̄ dixerit nō esse p̄m̄
Possim⁹ et in adulterādo p̄-
desse si alq̄ nisi ad h̄ et cōsen-
tiatur ap̄reat amādo mortu-
a. et si veyent p̄m̄do p̄gāda
Nec ideo p̄m̄ negabitur tale
adulterū. Si autem nobis me-
lito placet castitas. quid offendit
veritas ut p̄t alienā vīdē
illa nō violēt adulterādo. et
violēt ista mēdēdo. Plurimū
quō ad bonū p̄fesse hōc q̄
non n̄ pro salute hōm̄ mēdēt
nō est negandū. si in coyūale
p̄fatu mēto laudatur. vel cō
temporaliter emunerat ven-
uolentia nō fallat. Que ut
ignoscatur sano est ad vey etiam
p̄dicit. maxie in hereditibus
testamētū noui quibus dī. sit in ore
vestro ēē. nō. non. qd̄ on̄ amplū
est a malo est. p̄ opt̄ qd̄ malū
q̄ subire in hac mortalitate
nō desint. eam ip̄o rōherda
xpo dicit. dimitte nobis debita

Quia III

Non itaq; pro breuitate ne
 respitate tractabo. qm̄ tūc
 sunt cognoscende rez bo
 nay et malay. quantum vix satis
 est que nos ducat ad regnum
 vbi erit vita sine morte. sine
 erroe ventus. sine p̄t vadone fe
 lictas. Requā p̄ dubitatē debemus
 rez q̄ ad nos p̄met bonay cam
 nō tē nisi bonitate dei. malay
 vero ab immutabili bono de fac
 tem boni mutabilis voluntate
 p̄us angeli. postea omniū **xxxii**

Non primū ē creatur
 rationalis malū idē p̄ma
 p̄uato boni. deinde iam iam etiā
 dolentib; submerant ignorāa
 rez agenda. et gupia noxay
 quib; comitē submerant erro
 et dolor. Que duo mala qm̄
 imminera sentiuntur ea fugiant
 ammi nota vocat mēta. Porro
 ammi tū adipiscit concupia.
 quāms p̄misa et manū. quō
 id erroe ad fontē. Et delictade
 morbida vntur. vana ead
 letia vntur. Et hīs morboz
 nō vbertant. s̄ indigente tanq̄
 fontib; omniū misera nature ra

De tunc rationis emanat xxxiii
 natura in analis suis nō
 potuit amitte beatitudinis appe
 titum. Vay hō mala cōmūasit
 hominū et angeloz p̄ sua malitia
 dñi iustia dampnatoz. Sed
 homo habet 2 peria appam. q̄
 ead corpis morte punita ē. Mor
 tū ei dūppe supliat dñs omi
 nata fuerit si p̄tauer sic omi

minemū libero arbitrio. vt h̄
 reget impio. terret Exho. atq;
 in paradisi felicitate tamq̄ in vmb̄
 vite. In iustia austo dicit in quelo
 ra cōstendat collocant **xxxiii**

Nunc p̄ p̄tm̄ qm̄ effectū
 p̄mpe p̄ suam quā p̄tado
 in se tamq̄ in radice vitauerat
 pena moris 2 dampnatois obstrux
 it. Et quicq; p̄tū q̄ dno et sit
 dāpnata p̄r quā p̄tauer cōnge
 p̄ carnalem gupitū. in qua in obe
 dieae pena similit̄ p̄tūta est
 nastetur. filier originale p̄tm̄
 quo filier p̄ erroes dolentib;
 dūps ad illud certū in deserto
 arbz angelis v̄ vitatorib; et pos
 seporib; 2 consorib; suis sine
 sine supliat. sic p̄ v̄m̄ hominē
 p̄tm̄ intulit in mundū. 2 p̄ p̄tm̄
 moris. 2 ita in omnes hōes per
 tūpsit in q̄ omnes p̄tauer dñi
 dco quippe appellat eo loz
 aptus emier sic gens hūmū
 ita q̄ se res habebat **xxxv**

Karebat in malū vel etiā
 voluebat. 2 de malū in ma
 la p̄p̄itabatur tota hūmū
 generū massa dampnata. 2 ad
 m̄ta parti eoz q̄ p̄tauerūt an
 geloz luebat impie desertiois
 dignissimas penas. Ad vnam
 quippe dei p̄m̄ iustam quicq; p̄ta
 et indomita cōcupia fauit libere
 mali. 2 quicq; manifestū ap̄p̄
 pens patuer. multi nō sane re
 atū desistere bonitate. 2 malū
 angelis submissit. vita vitatez

xxxii

xxxv

ponitur. q̄ submissio si aufe-
ret antebunt. et hominum
quālibet de ppagie viciata damp-
nataz nascenti formae semina
et amittit et ordinae meo
p̄ temporū etates. p̄ locū spa-
tia vegetare semp̄. alimentado
māe mēho em̄ iudicant de
malis bñfacē q̄ mala nulla ex
p̄mittit. Et siquidē in mēho hōm
a formationē illa p̄p̄ esse vo-
lisset. sicut impiorū nulla est
angelorū. s̄one merito fieret ut
natura que deū deseruit. que
p̄ceptū sui creatoris qd̄ factū
custodiē possēt sua male viciā
potestate calcant. atz tristitia
ē q̄ in se sui creatoris imaginē
ab eis lūmē quānter auersa
violant q̄ salubre fuit ab
eis legibz male libero abrupit
arbitrio vniuersa meterum
desert ab eo pro suo merito
penā penderet sempiternam
placenta faceret si tantū iustā
nō eā misericordē eēt suā q̄ inde
bita mēho multo euidētis q̄ indig-
norū p̄p̄ libeāde nō p̄aret **xxxv**

Angelū igit̄ aliquibz impia
supbia deserentibz dam-
et in h̄o acro p̄nā caligine
de supbia reles habitacōne de-
tētū. q̄ d̄na numerū angelorū
in et̄na s̄ deo bñtudine et sanc-
titate p̄māsit. R̄q̄ oñ q̄ vno
angelo lapso atz dampnato reles
ppagati sunt. ut eos sicut hōies

originale malū obnoxie sumessi-
ons vniuersū obligaret. atz vniuersū
f̄heret ad debitas penas. sed eo
q̄ dyabolū factū ē elato cum semp̄
impetato. et ip̄a s̄i eis claudere
p̄p̄to. reles p̄a obedire d̄no rohe-
serūt ampicres eā qd̄ ip̄o non
habuerūt certā sententiā q̄ op̄e s̄iam
de sua sempiternā et nūq̄ casta
stabilitate seruit. Placuit itaq̄
vniuersū reles atz in d̄no deo
ut quoniam ad tota multitudine an-
gelorū deū deserendo perent. ea
que perent in p̄p̄na p̄ditione
amaneret. Quē autē ad deo illa
deserente p̄p̄terat. de sua reles
rogata semper firma felicitate
seruit gauderet **Ca^m xxxv**

Hic vero creatura rationalis
que in hominibus erat q̄m
potant atz supbia et originalis
et p̄p̄o tota p̄erat. ex eius
parte op̄ata quod angeli sone-
tati ruina illa diabolica minuerat
suppleat. hoc em̄ p̄missum est
asp̄urgentibz sanctis. q̄ erunt
cales angelis dei. q̄ta supna
vniuersale am̄ q̄ta autas dei
nulla cuius suoy numerositate
fraudabit aut vberoi eam
ropia fortasse regnabit. R̄q̄
em̄ numerū aut sanctoy hōm
aut immūdooy p̄p̄tū vel demo-
nū nouim̄. in quoy locū sicut
dentes filij s̄e m̄is q̄ sterch
apparbat in terris in ea parte

de q̄ illi tendunt sine vllō ip̄o
 termino p̄manebūt. Et illi si
 unū numerū suū q̄ est suū qui
 futūz ē in s̄t̄platione ē cū ar
 h̄s̄is q̄ vocat ea que non s̄nt
 tam̄ ea q̄ s̄nt: at̄ in m̄s̄ura
 et numero et p̄p̄t̄e n̄tra dispo
 nit. Hec ip̄s̄ p̄t̄ ḡn̄s̄ h̄m̄i au
 liberat̄i d̄ca p̄p̄m̄ p̄m̄it̄
 eternū. Cū ad m̄erit̄o spec̄s̄uoq̄
 ip̄s̄i p̄t̄e abs̄it. Quid on̄ boni
 op̄i p̄t̄e p̄dit̄a q̄a quantū fuit
 a p̄dit̄one liberat̄i. Sim̄p̄o libero
 volūtat̄is arbitrio et hoc abs̄it **III**
III

Nam libero arbitrio male
 utens homo, et se p̄dit
 et ip̄m. Sicut on̄ qui se occidit
 v̄p̄ p̄v̄edo se occidit, si se occi
 dendo nō v̄v̄it. n̄ s̄p̄m̄ p̄t̄e
 s̄sus̄tat̄e n̄ occidit. Ita cum
 libero p̄t̄e arbitrio, v̄t̄oē
 p̄p̄m̄ amissum ē et lib̄y arbitrio
 a quo on̄ quis dev̄ct̄a est, h̄m̄
 et suā addit̄a est. p̄t̄e ap̄t̄
 et ista p̄m̄a. Tunc n̄ v̄t̄a s̄t̄
 ip̄s̄i q̄s̄o p̄t̄e s̄m̄i addit̄i liberat̄i
 Et si q̄n̄ on̄ p̄t̄e d̄lectat
 liberat̄i on̄ s̄nt. q̄ s̄m̄i d̄v̄o
 lūtat̄e lib̄t̄i s̄nt. ac p̄ hoc
 ad p̄t̄andū lib̄t̄i qui p̄t̄i suā
 est. V̄n̄ ad us̄e fac̄nd̄ liberat̄i
 est. n̄ a p̄t̄e liberat̄i ē in p̄t̄e
 rep̄t̄ suā. p̄t̄a ē v̄t̄a lib̄t̄i.
 p̄t̄e recti facti l̄ct̄am. s̄m̄i et
 p̄t̄a s̄m̄i p̄t̄e p̄t̄e obediē
 tiam. Sed ad b̄n̄ficiū ista lib̄t̄i
 v̄n̄ est h̄m̄ addit̄o et vendit̄o

n̄ p̄d̄mat nūm̄ illa vox est.
 Si v̄o s̄m̄i lib̄t̄i h̄m̄ v̄t̄
 lib̄t̄i v̄t̄oē. Et d̄m̄i s̄m̄i in
 h̄m̄i m̄p̄t̄. q̄d̄ quisquam
 de lib̄t̄o arbitrio in bono glo
 rat̄ op̄e. qui n̄d̄m̄ est lib̄t̄i
 ad op̄and̄ b̄n̄. nisi se v̄t̄a
 s̄m̄i p̄t̄a extollat. Et d̄m̄i
 s̄m̄i ap̄t̄ol̄ d̄m̄i. S̄m̄i
 salū s̄m̄i q̄d̄ p̄ s̄m̄i **III**

Et ne ip̄am sibi s̄m̄i fide
 sic arrogat̄. vt non
 intelligat̄ d̄m̄i et datam
 s̄m̄i idē ap̄t̄us alio loco d̄m̄i
 se vt f̄d̄is esset m̄d̄i s̄m̄i
 h̄m̄i ad̄m̄i et ap̄t̄. Et hoc n̄d̄
 et v̄t̄oē. sed dom̄i d̄i est. n̄d̄
 et op̄ib̄. ne forte quis extollat̄
 Et ne putat̄ f̄d̄is bonū
 de fut̄a op̄a. Cūq̄ ad̄m̄i
 p̄p̄o on̄ s̄m̄i s̄m̄i n̄ct̄i
 in x̄p̄o ih̄u in op̄ib̄ bonū q̄
 s̄m̄i d̄m̄i vt in illis ambule
 Et ergo eff̄m̄i v̄t̄oē om̄i
 d̄ca n̄t̄ s̄m̄i id est format̄
 et n̄ct̄i. non vt h̄m̄i q̄d̄ iam
 fact̄. si vt bon̄ h̄m̄i s̄m̄i
 x̄p̄o noua c̄ct̄a s̄m̄i q̄ d̄m̄i
 est. Cor. n̄d̄m̄i n̄ct̄i in me
 d̄ca. p̄t̄e on̄ cor aq̄ quantū
 p̄t̄e ad naturā cor̄i quā
 n̄ct̄i iam n̄ct̄i d̄ca **II**

Item ne quisq̄ et si non
 de op̄ib̄ de ip̄o gl̄oriet̄
 voluntatis arbitrio tam̄ ab
 ip̄o m̄p̄iat m̄ct̄i. qui tam̄
 deb̄t̄i reddat̄ p̄m̄i b̄n̄ op̄andi
 audiat ip̄a lib̄t̄i ad̄m̄i gr̄e

q̄d̄ m̄t̄ ḡn̄ sua s̄nt
 ut s̄m̄i

prohem dicitur. deus est enim qui
operatur in nobis. et velle et
operari pro bona voluntate. Et
alio loco. scilicet non volentes neque
currentes. sed misericordiam dei.
Dum paulus dubio si homo eius est
etiam ut eadem iam utatur non
possit corde credere. prope. dilige
nisi velit. ut pervenire ad palmam
supra vocatus dei si voluntate
concordent. Quomodo ergo non vo-
lentes neque currentes. si per et ipsa
voluntas sicut spiritum est a
deus operatur. Alio quo si propterea
dicitur. non volentes neque
currentes si misericordiam dei. quod
ut sit. id est et voluntate
hominis. et misericordia dei. ut sic dicitur
amplius. non volentes neque
currentes sed misericordiam dei est.
tamen dicitur. non sufficit sola
voluntas hominis si non sit chari-
tatis dei. non ergo sufficit sola
charitas si non sit etiam volun-
tas hominis. ac per hoc si recte est
dicitur. non volentes hominis. sed mi-
sericordiam dei. quod id voluntas
hominis sola non implet. cum non
concordat recte deus. non misericordiam
dei. sed voluntas est hominis. quod id
misericordia dei sola non implet. Porro
si nulla operatur deus videbitur
non misericordiam dei. sed voluntas
est hominis ne apostolo aptissime
quod dicitur. Respondeat ut propterea ante
dicitur. intelligat non volentes

neque currentes. sed misericordiam dei
dei. ut tunc deus qui hominis
bona voluntate et operatur ad-
mittit deus. Admittit proinde
Propter enim bona voluntas hominis. in-
ta dei dona. si non omnia. Tunc
autem non prodest ipsa in eis est
et ipsa. Nam ut dicitur in
sanctis eloquiis. et misericordia eius
met me. et misericordia eius
subsequitur. Volentes pervenit ut
velit. Volentes subsequitur ne
frustra velit. Cum enim amorem
oratur pro omnibus nostris. ut
volentes boni omnes qui ut deus
operatur in illis et volentes. ut
omnes amorem propter ut ampli-
tudo nisi ut ab illis fiat quod
voluntas a quo facta est ut volentes
Oratio est pro omnibus nostris ut
misericordia dei perveniat eis sicut pervenit
nobis. Oratio autem pro nobis
est misericordia eius subsequitur. **Th**
Tunc dicitur itaque iuxta dicitur.
Quia ratione gentium humanum
et omnes erant. ne filii de-
i qui sunt spiritus est. qui omnes dicitur non
deserunt. et in ira tua deservimus
quoniam non sicut carneri medita-
bitur. de qua dicitur etiam
job. Homo natus est muliere
bivis vite et plenus ne de qua
ira dicitur et deus ihesus. Qui
dicit in filii habet vitam eterna
qui ante non credit in filio non
habebit vitam eterna. si ira dei

manet sup ipm. sicut aut videret
 si manet. Cum hac quippe oio
 homo nascitur. Unde dicit apostolus
 filius enim et nobis natus filius
 sine et ceteris. In hac uti omni
 sunt homines per originale peccatum
 tanto magis et peius sub. quito
 maiora et plura in se ad dicit
 ut. natus erat mediator.
 et est reconciliator. qui hanc na
 turaliter singulariter cum dant
 omne oia facta legibus et prophetis
 ante oblatione placuit. Unde
 dicit apostolus Si enim in minima esse
 in. videretur sumus deo per
 morte filii eius. multo magis res
 tibus in in sanguine eius salu
 erimus ab ira per ipsum. Cum aut
 deo nasci dicitur non eius signum
 fiat perturbatio. quibus est in eis
 inuentus homo. si ex humana
 matris hilato vocabulo. videretur
 eius quod non in iusta est. ite non
 accepit. Sed ergo per mediatore
 reconciliamus deo. amplius ipsum
 sanctum ut et unitis efficiamur
 filii. quod quod enim per dei agunt
 hii filii dei sunt. hii est gratia dei
 per ipsum christum dominum nostrum **rlm**

De quo mediatore longum
 est ut quia dignum et
 tanta dicitur. quamvis ab homine
 digna dicitur non possunt. Cum
 enim hoc solum congruentibus verbis
 exprimitur. quod verbum caro factum
 est et habitabit in nobis. ut et de
 rena in deo dei patris omnipotentis
 vnicum filium natum de spiritu sancto

et virgine maria ita verbum
 quippe caro factum est a divi
 nitate carne suscepta. non
 in carne divinitate mutata
 Carne quippe ipse hominem
 debemus amper. a parte totum
 significare locutione. sicut dicitur
 est. quomodo et apostolus legibus non
 iustificabitur omnis caro. id est
 sub homo. Nam nichil humane
 nature in illa susceptione factum
 est dicitur defuisse. si nature huma
 ne ab omni parte non libere
 omnino. Sed quod de utero per sexum
 nascitur per conceptionem in obligatione
 ducti cum facta per generationem
 ne dicitur. si quidem de virgine
 nasci oportebat. que fidelis ma
 tris non libido recepat. quoniam
 si vel nascente commiseretur
 eius integritas iam non ille de virgine
 nasceretur. omnia sunt quod ab se
 natum de virgine maria tota consistit
 et ecclesia. et imitans eius membra
 cotidie parit membra eius. et
 virgo est. Vnde si placet de virgi
 nitate sancte marie meas litteras
 missas ad illustrem virum quem
 in honore ac dilectione nominis
 volusianum **rlm**

Deinde christus ihesus dei
 filius est et deus et homo.
 deus ante omnia secula. homo in nostro
 seculo. deus per dei verbum. deus
 enim erat verbum. homo autem
 per in unitate personae accessit verbo

aiā rationalis et caro. Quo ar
ta in quātu deo ē ipse et p̄r vni
sunt. in p̄ri autē homo ē p̄r ma
ior ē illo. **I**tem cū vniq̄ cēt
dei filia non grā sed natura.
vt cēt pleniū etiā factū ē et
hominis filia. **Q**uē ipse ē vniq̄
et vniq̄ vniq̄ xpi. q̄ cū in for
ma deo cēt. nō impliā arbitriū
ē q̄ natura erat id est cā cālo
deo. **E**xmānuit autē se ampli
orū sui formā. nō amittens vl
minuē dēi formā. ac p̄ hor
et minor ē factū. et mansit
cālo p̄ri. vtrumq̄ vniq̄ sicut dictū
est. si aliud p̄pter verbū. aliud
propter hominē. **P**ter verbū
cālo p̄ri. p̄ro hominē minor
et vniq̄ dei filia. idēq̄ hōis filia
Uno hōis filia. idēq̄ dei filia
nō duo dei filii deo et hō. si vniq̄
dei filia. deus sine inia. homo
a certo inia dūc nō hō xpi. **xlviij**

Hic dno graditur et
evidenter grā dei omē
datur. **Q**uid etiā nā
huāna in homine xpo meruit
vt in vniq̄tate p̄one vniq̄ filii
dei singulariter cēt assumpta
Que bona voluntas. cuius boni
p̄positi p̄dū. **Q**ue bona opa
p̄cesserit quibz mererē iste homo
vt vniq̄ fieret p̄sona cū deo.
Remqd̄ antea fuit homo. et
hō cū singulariter bñficiū p̄p̄tūm
est vt singulariter p̄promeretur
cum deo iste homo vniq̄ fieret p̄sō
Vempe ex quo homo esse cepit

nō aliud cepit cā q̄ deo filia deo
hōis filia. et hō vniq̄ p̄pter deo
verbū qd̄ illo suscepto verbū
caro factū ē vniq̄ deo. vt quon
admodū ē vniq̄ p̄sona quilibet
homo vniq̄ in rationali et caro ita
p̄t xpi vniq̄ p̄sona verbū et hō
Unū nature humane tanta glōia
nullis p̄cedentibz meritis sine
dubio ḡtuita. si q̄ magna hō
et sola dei grā p̄cedit et sobrie
confidentibz vident ostendit
vt intelligant homines p̄ eandē
grāia ei se imitari a p̄ri.
p̄ quā factū est vt hō xpi vniq̄
hō ē p̄p̄tūm. **xlviij**

Sic et angelo matrem
ei salutant q̄si cū fu
tūz amittant hūc p̄ri
dne inquit grā plena. **E**t paulo
p̄ q̄ inuenit aut grā apud deo
Et hō quē grā plena. et inuenit
grā apud deo dicit vt dñi su
inmo omnū dñi nō cēt. de
ipso aut xpo vsu iohānel ova
ḡtuita cum dixerit. **E**t verbū
caro factū ē et habitabit in nobis
et vniq̄ inquit glōiam ei
glōia q̄i vniq̄tati a p̄re pleni
grā et veritatis. **E**t d̄ autem
int verbū caro factū ē ip̄ est
pleniū grā. et q̄ aut glōia vni
ḡtuita a p̄re ip̄ ē pleniū veritatis
Veritas quippe illa vniq̄tati dei
filia non grā si natura. **E**tā sus
cepit hominē tā vniq̄tate p̄sonē

ut idem etiam est filius hominis
 quod non natus est de spiritu sancto
 genitum ad omnia dominum in natura est
 de spiritu sancto et materia virgine. **E**t
 spiritus sanctus dei donum est quod
 quidem spiritus est esse donanti. **E**t
 idcirco dicitur etiam spiritus sanctus pro
 filio quod minor. **E**t hoc ergo quod
 de spiritu sancto est secundum hominem
 naturam christi. quid aliud quam
 ipsa gratia demonstrat. **C**um enim
 virgo quesisset ab angelo quomodo
 fieret quod ei nuntiabat quomodo illa
 virgo cognovisset. **R**espondit an-
 gelus spiritus sanctus superveniet in te
 et virtus altissimi obumbrabit tibi
 quod dicitur natus ex te sanctus. **V**obis
 filius dei. **E**t ioseph cum videret
 eam dimitte suspicatus adulteram
 quam sciebat non de se genitum
 Tale suspicatum ab angelo accepit
 solum tunc accepit materem quomodo
 tua. quod cum in ea natus est. de spiritu
 sancto est. id est quod non est de viro
 alio suspicatus de spiritu sancto. **¶**

Non quid sit idcirco dicitur
 spiritus sanctus. **U**t deus pro verbum
 genuerit. et spiritus sanctus hominem
 et ioseph substantiam apud deum
 est et dei spiritus filius secundum
 verbum. et spiritus sanctus filius secundum
 hominem. quod cum spiritus sanctus tantum
 pro eo de matre virgine genuit
 Quis hoc dicit audebit. **R**ecipere opus
 est ostendere disputando quanta alia
 sequatur absurda cum hominem

iam ita sit absurdum. **U**t nullo
 modo deus spiritus sanctus id valeant
 sustinere. **P**roinde sicut ostenditur
 dominus in christo pro quo de deo deo
 homo autem natus de spiritu sancto
 et maria virgine utraque substantia
 divina saluet et humana
 filius est utraque dei patris omnipotentis
 de quo procedit spiritus sanctus. **Q**uomodo
 ergo dicimus christum natum
 de spiritu sancto si non cum genuit spiritus
 sanctus. **A**n quod fecit cum quod dominus in
 christo spiritus in quantum deus est omnia
 per ipsum facta sunt. **U**nquam
 tunc homo est. et ipse factus est
 sicut apertus dicit factus est
 ex semine dauid secundum
 carnem. **S**ed in illam naturam
 quam ego recepit et peperit.
 quantum ad solam personam filii
 primogeniti totum tantum fecit. neque
 enim separabilia sunt opera tantum
 tibi. **N**ur in ea facienda solus
 spiritus sanctus notatus est. **A**n
 et spiritus tantum utrum in aliquo
 opere notatur. **U**niversa opera
 tantum intelligit. **I**ta vero est
 ut exemplum patris dicitur potest.
 si non est in hoc dicitur immortale
 illud enim motus quod dicitur sit.
 natus de spiritu sancto. **N**on filius nullo
 modo spiritus sanctus. **R**ecipere enim quod mundum
 ipsum fecit deus dominus cum factus est
 dei filius. aut cum natus de deo.
 si factus. vel factus. **U**t dicitur ut

instituti ab alio. ut si quid huius
recte possumus dicere. Hinc ergo
nimis ostendat natus de spiritu sancto
et maria virgine. quod non
sit filius spiritus sancti sed filius hominis
matris. non autem de illo et de illa natus
sit explicitum diffinitum est. **Primo**
videtur quippe non sit de illo ut de
patre. sic autem de illa ut de matre
natus est. **Secundo** non igitur creditur
quod de aliquo nascitur conti-
nuo eiusque rei filium esse nunc
dicuntur. **Ter** enim omittitur aliter
de homine nascitur filium. aliter caput
hominis aliter pedem huius. **Quarto**
quod non dicitur filius. **Utrum** ergo
hinc omittitur. quod tantum rei de for-
miter comparatur. recte qui
nascuntur ex aqua et spiritu sancto
non utque filios eos recte dicitur.
ut quippe si plane dicitur
filii dei patris et matris esse. **Hinc**
ergo natus est de spiritu sancto filius
dei patris. non spiritus sancti. **Ratio** et
illud quod de capillo et de ceteris
diximus ad hoc tantum videtur et
ommonentur. non omne quod
de aliquo nascitur est filium eius
de quo nascitur posse dici. sicut
non omnes qui dicuntur filii aliter
consequitur est ut etiam de illo nati
se dicantur. sicut sunt qui adop-
tantur. **Hinc** etiam filii gene-
tis ex matre nati. si in illam prop-
riam. sicut filii regni preparantur
in regnum.

Utrum

Quoniam ita quod de aliquo nascitur
aliquid et non eo modo ut sit
filius. **Nec** rursus omnibus qui dicuntur filii
de illo sit natus. autem dicitur filius.
perfecto modus iste quo natus est et
de spiritu sancto non sicut filius.
et de maria virgine sicut filius.
insinuat nobis gratiam dei quam homo
nullis precedentibus meritis in
proprio exordio nature sue quo esse
cepit. verbo dei copularetur mater
tam persone unitate ut idem ipse
esset filius dei. qui filius hominis.
et filius hominis qui filius dei. ac
si in nature humane susceptio
fieret quodammodo propria gratia illi homini
naturalis que nullam partem possit
admitte. **Que** propterea gratia per spiritum
sanctum fuerat significanda qua
se prope sic est deus. ut dicatur
esse donum dei unde sufficienter
loqui per longum est. si autem id
fieri potest valde prolixo dispu-
tatione est.

Utrum

Nulla igitur voluntate carnalis
conceptionis. et ideo nullam partem
gratiam irahens. de quo gratia
per verbo patris unigenito non gratia si-
lio sed natura in unitate persone
modo mirabili atque ineffabili con-
iunctus atque cõaretus. et ideo nul-
lam partem et ipse cõmittens. sed pro-
pter similitudine carnis patris in
qua venerat dictus est et ipse
partem sacrificandus ad diluenda
partem. **In** veteri quippe lege pro-
cata vocabatur sacrificium pro
partem. **Ad** vere iste factus est.
annus erat umbræ illa. **Hinc**
apostolus cum dixisset. obsecra-
mus pro aristotele cõsiliamur
deo. continuo subiicit atque ait

cū qui non nouerat pām. p nob
 feat pām. ut nos simus iustiaa
 dei in illo. Non apt ut in quibus
 dam mendosib rodibus legitur.
 Is qui nō nouerat peccatū pro
 nobis pām feat. tamq̄ p nob
 tristis; peccauerit. sed eu q̄ nō
 nouerat peccatū id est xpm̄ pro
 nobis peccatū feat deus cui re
 consiliari sumus. hoc est sacri
 ficiū pro pāb. per quod r̄ con
 aliaz valeremus.

III

Hic est ergo pām ut nos
 iustiaa nec nostri sed dei
 nec in nobis sed in ip̄o. sicut ip̄e
 pām non suam sed nostrā. nec in
 se sed in nobis constitutū simili
 tudinem carnis pāi in qua crui
 fixus est demonstrauit. Ut quō
 pām non ei merat. ita quodāmo
 do pād moreretur dū moritur
 carni in qua erat similitudo pāi.
 ut cū scdm̄ vetustatem pāi nū
 quā ip̄e vixisset. nostrā ex veteri
 morte q̄ in pād. morti fueram
 reuiuifcente vitam nouā. sua
 r̄surrectōe signaret. Ip̄m̄ est qd̄
 in nobis celebratur magnū bap
 tismatis sacramentū. ut q̄aup
 ad istam pertinet grāaā mori
 antur pād. sicut ip̄e pād mor
 tuus esse dicitur. quia mortuus
 est carni. hoc est pāi similitudi
 ni. et viuāt a lauachro renas
 cendo sicut ip̄e a sepulchro r̄sur
 gendo q̄libz corpōis etate gerat.

Hic ergo ad decrepita senem.
 sicut nullus prohibendus est a
 baptismo. ita nullus ē q̄ nō pād
 moriatur in baptismo. S; puuli
 tm̄ originali maiorē aut eam
 hys ombus moriatur pām que
 cūq̄ male viuēdo addiderunt
 ad illud qd̄ nascēdo cōtraxerūt

moranti

Sed ideo etiam mori plezū
 q̄ pād dicitur. cū puuldubio
 non vni sed multis pām ombus q̄
 moriatur q̄amq̄ iā p̄p̄ia cōm̄f
 rūt. Vel cogitandē. uel loatione
 uel opere. quia eam p̄ singulare
 numerū pluralis nūb signi solet.
 Sicut apt ille. Vterumq̄ armato
 milite complent. quibz hoc multis
 milibus fecerunt. Et in nostris
 litteris legitur. Ora ergo ad dnm̄
 ut auferat a nobis serpentem.
 Non apt serpentes quos p̄cebat
 populus ut hoc diceret et inume
 rabilia talia. Cum vero et illud
 originale vni pluāli nūo signatur.
 cū diamus in r̄missione pādram
 bap̄tismi puulos nec diamus in
 r̄missione peccati illa cōtrariū est
 loatio q̄ per pluzalem signifiā
 numerus pluraliter sicut in eua

significat

gelo herode inortuo dicit. **M**or
 tuus sunt qui q̄rat uiam pueri. **T**rebant
 ut dictū est mortuus est. Et in
 erodo. fecerūt inquit sibi deos
 aureos. cū vni vitulam fecerūt
 tantū. de quo dixerūt. **H**ij sut
 dñi tui israhel. qui eduxerunt
 te de terra egypti. et hic plura
 lem ponetes pro singulari

Trebant

O diamus eam illo pād vno
 qd̄ per vni hominē intra
 uit in mandū et in oēs hoēs
 p̄transiit p̄pter qd̄ eam par
 uuli baptizantur. possint in
 telligi plura pām. si vni in
 sum in sua q̄si mēbra singula
 diuidatur. Nam et superbia
 est illic quia homo in sua po
 tētia esse. q̄ in dei ptate d̄lex
 it et sacrilegū quia deū non
 credidit. et hominū. q̄ ip̄e
 se p̄cipit in morte. et for
 mītas spiritualis. quia m̄teit
 tas mentis humane serpēna

appetunt

psuasione corrupti est. et furtu.
quia abos phibitos usurpatore.
et auaritia. quia plus q̄ illi suf
fue debuit appetit. et si quid a
liud in hoc vno admisso dilige
li consideratione iueniri potest
Oparentu quoq̄ patris p̄ **Im**
uulos obligari. non sola
pmozu homi. sed etiā suozu de
quibus ipi nati sut. nō improba
biliter dicitur. Illa quippe diui
na sententia. Reddam pat̄i pa
tri in filios eozu. tenet eos
vniq̄ anteq̄ per r̄gnationem
ad testamentu nouu mapiant
pertinere. Ad testamentum
propheta batur cum diceretur
per ezechielem non acceptu
ros filios pat̄i s̄ pat̄i suozu.
nec vltorius futuram in isrl̄
parabolam istam. patres mā
ducuerūt vnam acerbam.
et denes filiozū obstupuerūt.
Ideo em̄ in quibz renasatur ut
soluatur in eo qui quid ē pat̄i
cum quo nasatur. Nam pat̄i q̄
male agendo cōmittitur p̄nt
penitendo sanari. sicut em̄ p̄ eciā
baptismū fieri videmus. ac
p̄ hoc nō est instituta requā
tio. nisi quia viciosa est ge
neratio vsq̄ adeo ut etiā de
legittimo matrimonio proc̄
atus dicit. In iniquitatibus
cōceptus sum. et in paib̄ m̄
mea in utero me aluit. Re
que hic dixit. i iniquitate
uel p̄ccō ai ad hoc recte di
a potest possit. sed iniquita
tes et pat̄i dicit maluit. p̄
et in illo vno qd̄ in oeb̄ hoib̄
plurānt. atq̄ tā magnū ē ut

eo mutaretur et cōuertetur in
necessitatem moris naturalia
mana reperitū sunt supra
differimus plura pat̄i. et alia
paretū q̄ et si non p̄nt ita mu
tare naturam. in reatu obli
gant filios. n̄ gratuita grā
et mā dei subueniat. **Im**

Sed et pat̄i aliozū pare
tu quibus ad ip̄o adā
usq̄ ad prem̄ suū pro gēto
ribus uel generatoribus suis
quisq̄ succedit nō i merito dis
ceptari potest. vtrū oibus
malis actibus et multiplica
tis delictis originalibus qui
nasatur implicetur. ut tanto
peius quāto posterius quis
q̄ nascatur. An p̄ptea deus
in tercia et quarta gētoe;
de pat̄i paretū eozū poste
rib̄ cōmnetur. q̄ n̄a suam
quātum ad pro gētoze ad
pat̄i pertinet. nō extendit
vltorius moderatōe misera
om̄ sue. ne illi quibus grā
regeneratōis nō confertur.
nimia sarcina in ip̄a sua et
na dampnatōe p̄merentur
si cogerentur ab māo gēto
humani om̄ p̄cedenū pa
rentū suozū originaliter p̄
cata contrahere. et penas
pro eis debitas pende. an
aliud aliquid de re tanta in
scripturis s̄as diligētibz p̄
scrutatis atq̄ tractatis vale
at uel nō valeat reperire
temē affirmare nō audeo.

Illud t̄m vnu pat̄i **Im**
qd̄ tā magnū in loco:
habitu tante felicitatis ad

missum est. ut in vno homine originaliter atq; ut ita dixerim radicaliter totum genus humanum dampnaretur non soluitur atq; diluitur. nisi per unum mediatorem dei et hominum. hoc est christum qui solus potuit ita nasci ut ei opus non esset renasci.

Non enim renascebantur qui baptisate iohannis baptizabantur. a quo et ipse baptizatus est. sed quodam pariterio illius ministerio qui dicebat parate viam domino. huic vno in quo solo renasci poterant parabantur. huius enim baptisatum est. non in aqua tantum sicut fuit iohannis. verum etiam in spiritu sancto. ut de illo spiritu regeneretur quis qui in christum credit. de quo spiritus generatus regeneratio non eguit. **V**n vox illa patris que super baptizatum facta est. Ego hodie genui te non unum illud tempus diem quo baptizatus est. sed immutabilem eternitatis ostendit. ut illud hominem ad vniuersam personam pertinere monstraret. **V**bi enim dies necessarii sine nichilatur. nec initio trahit terminatur. semper hodiernus est. **I**n aqua ergo baptizari voluit a iohanne. non ut eius iniquitas vel la delezeret. sed ut magna eius commendaretur humilitas. **I**ta quippe nichil in eo baptisatum quod ablueret. sicut mors nichil quod puniret muerit. ut de abolus veritate iusticie. non violencia patris oppressus

et victus. quoniam ipse sine villo peccati merito iniquissime occiderat. pro ipso iustissime amittet quos pro peccati merito debebat. **U**triusque igitur ab illo id est baptisatum. et mors certe dispensationis causa non miseranda necessitate. sed miserate potius voluntate suscepta est. ut vniuersam penam tollerent mundi sicut vniuersam misit in mundum hoc est in vniuersum genus humanum.

Nisi quod ille vnus vnus penam misit in mundum. **I**ste vero vnus non solum vnus illud sed facta simul abstulit quod addita fuerit. **U**nde dicit apostolus. Non sicut per vnus peccatum. ita est et donum. **N**am iudicium quidem ex vno in condemnationem. gratia autem ex multis delictis in iustificationem quia vnus illud vnus quod originaliter trahitur. etiam si solum sit obnoxiosum facit dampnationem. gratia vero ex multis delictis iustificat hominem. qui propter illud vnus quod coniterat omnibus originaliter trahit. sua quoque propria multa.

Quia pro vnus commisit hominem pena. et pro vnus hominem gratia. cum locutus fuisset quantum ille epistole sue loco sufficere indicauit. deinde sacri baptisatis in cruce aris grande mysterium commendauit. eo modo ut intelligimus nihil aliud esse in christo baptisatum nisi mortis christi similitudinem. nichil autem aliud. morte christi crucifixa. nisi remissionis peccati similitudinem. ut quodammodo in illo vera mors est facta

Peruptamque paulo per dicit sicut pro vniuersis delictis in omnes homines ad condemnationem. ita et pro vniuersis iustis in omnes homines ad iustificationem vite. sicut indicat ex adam neminem natum nisi dampnatione detineri. et neminem nisi christo renatum a dampnatione liberari.

sic in nobis veru remissio p[ro]p[ter] tatorum. et q[ua]dmodu[m] in illa vera resurrectio. ita in nobis vera iustificatio. **A**pt em. **E**d ergo dicemus. **P**ermanebit in p[ro]p[ter] ut gra[m] habundat. **D**ixit erat em superius ubi habundavit panem. super habundavit gra[m] et ideo questione[m] sibi ipse p[ro]p[ter] fuit. **V**iru[m] p[ro]p[ter] habundantiam gra[m]e consequendam in peccato sit p[ro]manedu[m]. sed r[ati]o[n]dit. absit atq[ue] adiecit. **S**i mortui sumus p[ro]p[ter] quod vivemus in illo deinde ut ostenderet mortuos nos esse p[ro]p[ter]. **A**n ignoratis inquit. q[ui] quicunq[ue] baptizati sumus in cruce ihu in morte ip[s]ius baptizati sumus. **S**i ergo hinc ostendimur mortui esse p[ro]p[ter]. quia in morte cruce baptizati sumus. p[ro]fecto et parvuli qui baptizantur in cruce. p[ro]p[ter] moriuntur. quia in morte ip[s]ius baptizantur. **N**ullem em excepto dictu[m] est. **Q**uicunq[ue] baptizati sumus in cruce ihu. in morte ip[s]ius baptizati sumus. **E**t ideo dictu[m] est ut p[ro]baretur mortuos nos esse p[ro]p[ter] peccato. **C**ui autem p[ro]p[ter] parvuli renascendo moriuntur. nisi q[ui]d nascendo traxerunt. **A**t p[ro]p[ter] hoc etiam ad ip[s]os pertinet q[ui]d sequitur dicit. **C**onsepulti em sumus illi per baptismu[m] in morte. ut q[ua]dmodu[m] surrexit cruce a mortuis. **P**er gloriam patris. ita et nos in novitate vite ambulemus. **S**i em c[on]plantati sumus facta similitudinem mortis ihu. simi-

et resurrectio[n]is erimus. hoc facit ut verus homo n[on] simulatus. **A**fixus est ut evanesceret corpus p[ro]p[ter] ut ultra n[on] serviam[us] p[ro]p[ter]. **Q**ui em mortuus est iustificatus est a p[ro]p[ter]. **Q**ui autem mortuus sumus cu[m] xp[isto] credimus quia simul vivemus cu[m] cruce. scientes quia xp[istu]s resurgens a mortuis. iam n[on] moritur. et mors illi ultra non d[omi]nabitur. **Q**ui em mortuus est p[ro]p[ter] mortuus est semel. q[ui] autem vivit vivit deo. **I**ta et vos existimate vobismetip[s]os mortuos q[ui]dem esse p[ro]p[ter]. viventes autem deo in xp[isto] ihu. **H**inc em p[ro]bare reperat non t[ame]n ee nobis p[ro]manendu[m] in p[ro]p[ter] ut gra[m] habundaret. et dixerat. **S**i mortui sumus p[ro]p[ter] quod vivemus in eo. atq[ue] ut ostenderet nos ee mortuos p[ro]p[ter] subiecit. **A**n ignoratis. quod quicunq[ue] baptizati sumus in xp[isto] ihu. in morte ip[s]ius baptizati sumus. **S**ic ita q[ui] totu[m] locu[m] istu[m] condusit ut cepit. **M**ortem quippe cruce sic imitavit. ut etiam ip[s]i mortui diceret p[ro]p[ter]. **C**ui p[ro]p[ter] nisi carnis. **I**n qua erat non p[ro]p[ter]. sed similitudo p[ro]p[ter]. et ideo no[n] appellatur p[ro]p[ter]. **B**aptizati itaq[ue] in morte cruce in qua non solu[m] manebat. veru[m] etiam parvuli baptizantur. **A**pt. **S**ic et vos ita q[ui]dem modu[m] xp[istu]s sic et vos existimate vos mortuos ee p[ro]p[ter]. viventes autem deo in p[ro]p[ter]. **Q**uidquid igit[ur] **I**hu. **A**t **Q**uestu[m] est in cruce cruce

in sepultura. in resurrectione ter
 no die. in ascensione in celum et
 in sede ad dexteram patris. ita q
 gestu est. ut ita de hinc rebu no
 mistice tantu dicitur. sed ead gestu
 cofiguraretur vita tristitia q
 hic geritur. Nam ppter eius cru
 tem dictu est. q autem arisi sut.
 carne suam crucifixer ut ai magis
 et conuersionis. ppter sepul
 tura sepula em sumus aristo
 per baptisnu in mortem. ppt
 resurrectionem ut q admodu
 tristis resurrexit a mortuis
 per gloriam patris. ita et nob
 in nouitate vite ambulemus
 ppter ascensionem in celum se
 dem q ad dexteram patris. Si
 autem resurrexistis cum aristo
 que sursum sunt querite ubi
 aristus est ad dexteram dei se
 dens. que sursum sunt sapite
 no que super terra. Mortui
 em estis. et vita vtra abstron
 dita est cum aristo in deo. An
 vero q de aristo confitemur fu
 turu qm de celo venturus est
 uiuos et mortuos iudicatu
 non pertinet ad vitam nostru
 que hic geritur. quia nec in re
 bus gestis eius est. sed in fi
 ne seculi gerendis. Ad hoc
 pertinet q aplius seculus
 aduertit. Cum xpus aperue
 rit vita vestra. tuc et pos
 apparebit cum illo in gloria.
 Vobis aut morib. **Itm**
 dampatur q uiuos et mor
 tuos iudicabit. sive ut ui
 uos intelligamus. quos h
 non du mortuos sed adhuc
 in carne ista uiuetes in uen
 turus est aduentus eius

mortuos autem qui de corpore
 priusq ueniat exierunt uel ex
 ituri sunt. sive uiuos iustos
 mortuos aute iustos. qm iusti
 quosq iudicabuntur. Aliq em
 iudiciu dei ponitur in malo.
 Unde est illud. **Itm** aut ma
 le egerut in resurrectione ui
 diu resurgent. aliq i bono.
 fm illud. Deus in noie tuo
 saluum me fac et in uirtute
 tua iudica me. **Per** iudiciu
 quippe fit ipa bonoru operu
 maloru q discreto. ut libera
 di a malo. non perdendi ai
 malis. bon ad dexteram se
 gregentur. Propter qd ille
 clamat. **Iudica** me deubet
 quid dixerit uelut expones.
 et discerne causam meam in
 quit de gente non sancta.
Om aut de ihu **Itm**
 xpo filio dei unico dno
 mo qd ad breuitatem con
 fessionis pertinet dixerim.
 adiungimus et conuenit sic ac
 dere nos et in spiritu san
 ut illa trinitas impleatur q
 deus est. **Adem** sancta co
 memoratur ecclesia. **Unde**
 datur intelligi rationalem re
 aturam ad iherim liberam p
 tinentem post comemoratoz
 creatoris. id est sume illius
 trinitatis fuisse subdendam.
 quod quicquid de hore aristo
 dictu e. ad unitatem psona
 unigeniti pertinet. **Ita** q
 rectus confessionis ordo
 poscebat. ut trinitati subiu
 geretur ead tamq habita
 tozi domus sua. et deo te

plum suum. et conditora sua
tautas que tota hic ampicada
est. nō solū ex parte qua pere
grinatur in terris a solis ortu
vsq; ad occasū laudans no
men dñi. et post captiuitate
vetustatis tantis cātaū no
uū. verū etiā ex illa quem
celis semper ex quo condita
est cohesit deo. nec ullū ma
lum sui casus experta est.
Nec in sanctis angelis bea
tu persistit. et sue pti pere
grināti sicut oportet opitu
latur. quia utraq; una eēt
consortio eternitatis. et nūc
vno erit vniuerso caritatis.
q̄ tota instituta est ad deum
colendū unde nec tota nec
vlla pars eius vult se coli
pro deo. nec anq̄ eē deus
partinēti ad templum dei
qd̄ edificatur ex dñis. quos
facit nō factus deus. ac p̄
hoc spūs s̄c̄s si creatura
non creator esset. profecto
creatura rāionalis esset.
ip̄a est em̄ sūma creatura.
et ideo in regula fidei nō
poneretur an̄ ecclesiam. q̄
et ip̄e ad ecclesiā pertineret.
in illa eius parte q̄ in celis
est. nec haberet templum.
sed ip̄e templū eēt. **T**emp
lū aut̄ habet. de quo dicit
ap̄l̄us. **N**escitis q̄ corpōa
vr̄a tēplū sūt spūs sancti
qui in vobis ē. quē habe
tis a deo. de quib; alio di
cit loco. **N**escitis q̄ corpo

ra vestra membra sunt tristi.
Quō ergo deus nō est q̄ tēplū
habet. aut minor xp̄s est cuius
membra tēplū habet. **N**escit
aliud tēplū eius et aliud tem
plum dei est. nū idem dicit ap̄
ostolus. **N**escitis quia tēplū
dei estis. qd̄ ut p̄baēt adient.
et spūs dei habitat in vobis
Deus ergo in templo suo ha
bitat. non solum spūs s̄c̄s.
sed etiā p̄ et filius. que
nam de corpōe suo per quod
factus est caput ecclesie que
in hominibus est. ut sit in hoī
bus ip̄e p̄matū tenēs apt
Voluite tēplū hoc et in tri
duo suscitabo illud. **T**emp
lum ergo dei. hoc est totus
sūme trinitatis sancta est ec
clesia s̄c̄s vniuersalis in celo et in
Sed de illo **T**erra **h**rm
que in celo est affirmare
quid possumus. nisi q̄ nullus
in ea malus est. **N**ec quisq̄
deinceps de illa cecidit aut
casurus est. ex quo deus an
gelis peccantibus nō peccat.
sicut scribit ap̄l̄us petrus. si
caeteribus caliginis miseris.
retrudens tradidit in iudi
cū p̄mēdos seruari. **I**ro
Quōd autem se habz
na sonetas que ibi sunt dif
ferēte p̄positurazū. ut om̄
omēs tamq̄ gnali noīe nū
cupentur angeli sicut in epis
tola ad hebreos legitur
Qui em̄ angelozū dixit dei
aliqui. **S**ede a dextris meis

Hoc nō quippe signū oēs vni
uersaliter angelos dicit. sicut
in illic archangeli. et vtrum idē
archangeli nominentur virtutes
atq; ita dictū sit. laudate eum
omēs angeli eius laudate eū
omēs virtutes eius. Ac si di
ceretur. laudate eū oēs ange
li. laudate eū omēs archan
geli. Et quid nū se distent.
quatuor illa vocabula quib;
vniuersam illam societatem
relessem videtur apostolus
eē cōplerus dicendo. Siue
sedes siue domnicōes. siue
primatus. siue p̄tates. di
cant qui p̄nt si in p̄nt p̄ba
re qd̄ dicūt. ego me ignora
re ista confiteor. Sed nec illud
quidē certū habeo vtrū ad
eamdem societatem p̄tineat
sol et luna et cūcta sidera.
quib; nō nullis lauda esse
corpora non cū sensu uel
intelligentia videantur. **Item**

Item q̄ de angelis q̄
explicet cū qualibet
corporib; apparuerit hoib;
ut nō solū tererentur ve
rū etiā tangerentur. Et rur
sus nō solida corpulētia sed
spiritali pōnaa quas d̄ vi
sionib; nō oculis corporeis
sed spiritalibus ul' mētib;
ingerunt ut dicant aliquid
non ad aures foris sensus.
sed intus in mō hoib; etiā
n̄ ibidem cōsistit. sicut sp̄
tū est in libro p̄phetarū. et
dixit mī angelus qui loque
batur in me. nō em̄ ait

qui loquebatur ad me sed i
me. uel appareant in sompnis
et colloquatur mōe sompnioꝝ
habem; quippe i euāgelio.
ecce angelus dñi apparuit il
li in sompnis dicens. In hec
modis velut m̄dicat se cō
tractabilia corpora nō h̄re.
faciūt q̄ diffiall m̄ia questio
nem. quō p̄ces eius pedes
lauerit. quō iacob cū ange
lo tam solida cōtractaone
luctatus sit. Cū ista q̄ritur
et ea sicut p̄t quisq; cōter
tat. nō m̄p̄titer exercentur
ingenia. si adhibeatur discre
tatio moderata. et absit er
ror opinacū se scire qd̄ nes
ciūt. Quid em̄ opus eūthē
atq; huiusmōi affirmetur ul'
negentur ul' diffiniatur cū
diffiniē. q̄ sine crimine
nasciūtur. **Capitulum 17m**

Magis est opus diuidi
care atq; d̄mose cū
se sathanas transfiguratur
velut angelū lucas ne fallēdo
in aliqua p̄maosa seducat.
Nam q̄n corporis sensus fal
lit mētē vero nō mouit a
vera recta q̄ sententia. qua
quisq; vitam fidelem gerit.
nullū est in religione peri
culū. uel cū se bonū fing
ens ea fiat siue diat q̄ bo
nis angelus cōgruūt. etiā
si credatur bonus. nō ē er
ror xp̄iane fidei p̄maosus
aut morbidus. Cū vero per
hec aliena ad sua incipit

duc. tunc eum dimosce nec ne p
 eum magna et necessaria vigila
 aa est. **S**z quotus quisq homi
 doneus e omes mortiferos do
 los eius euade. n regat et tu
 eatur deus. **E**t ipa huius rei
 difficultas ad hoc e vtilis ne
 sit spes sibi quisq aut ho alt
 alteri. sed deus suis ombus.
 Id em nobis ponus prozsus
 prioru ambigit nemo. **Irvin**

Hec ergo q in sanctis an
 gelis et virtutibus dei
 est ecclesia. Tunc nobis sicut
 est motestet. ai ei conuicti fue
 rimus in fine ad simul habere
 dam beatitudinem sempiterna.
Ista vero que peregrinatur
 ab illa in terris eo nob no
 nor est q in illa sumus et
 q homi e qd et nob sumus.
Nec sanguine mediatoris
 nullu habetis partem. ab oi
 est redempta partio. eius q
 vox est. **S**i deus pro nob
 quis contra nos. **A**u filio
 suo non peperat. sed pro
 nobis omnibus tradidit illu.

Non em pro an
 gelis mortuus e xpc.
 sed ideo pro angelis fit q
 quid hominu p morte ei
 redimit et liberat a malo
 quonia ai eis quodammodo
 redit in graa p immunitas
 quas inter hoeb et sanc
 tos angelos pau fecerat
 et ex ipa hominu redeptioe
 ruine illius angelice det
 meta reparatur. **E**t post
 vtiq nouerut sa angeli

docti de deo au 9 veritatis
 eterna contemplatoe hu sut.
 quali numeri supplementu. de
 que huano integritas illius
 auitas expectet. **P**ropt he
 ayt aplius instaurari oia in
 cristo q in celis sut. et q in
 terris. **I**n ipso quippe instau
 rantur que in celis sut ai id
 qd in angelis lapsu e ex
 hoibus reddit. **I**nstaurat
 aute q in terris sunt ai pi
 hoeb q pdestinati sut ad et
 nam vitam a corruptiois ve
 luitate renouatur. ac sic p
 illud singulae sacrificium
 in quo saluator e immolatus.
 qd vnu multe in lege vic
 time pfigurabat. pascant
 celestia ai terrestribus. et
 terrestria ai celestibus. qm
 sicut idem aplius ayt. **I**n ipso
 coplaaut oem plenitudme
 diuinitatis inhabitae. 2 p
 eu reconciliata oma i ipso
 pascant p sanguinem cru
 cis eius siue q in celis sut
 siue que in terris. **Ir**

Pax ista pcellit sicut
 scriptu est oem intel
 lectu. neq saria nob. neq
 nisi ai ad eam venerim pot.
Quo em pascantur celestia
 nisi nobiscu. id est concordado
 nobiscu. **P**am ibi semp pax
 e. ut vniuersis inter se in
 intellectualibus creaturis et
 ai suo createo. q pax pcellit
 sicut dictu est intellam oem.
 sed vtiq nrm. no eoru qu

semper vident faciem patris. Nos autem quantumvis sit in nobis intellectus humanus ex parte sancti et videmus nunc per speculum in enigmate. cum vero equales angelus dei fuerimus. tunc que admodum et ipsi videbimus faciem ad faciem tantum quod patrem habebimus erga eos. quantum et ipsi erga nos. quod tantum diligere sumus quantum ab eis diligemur. Ita quod pax eorum nota erit nobis. quod et nostra tanta ac illis erit. nec prellit tunc intellectum nostrum. Dei vero pax quod illis est erga eos et nostrum et illorum intellectum sine dubitatione prellit. De ipso quippe beata est ratio naturalis creatura quantumvis beata est. non nisi de illa unde secundum hoc melius accipitur quod scriptum est. Pax dei que prellit omnem intellectum ut in eo quod dixit. oes. nec ipse intellectus sanctorum angelorum esse possit exemptus sed dei solus neque enim ipse intellectum pax exereclit. **III**

Quoniam autem nobis cum angeli eam. nunc cum remittitur nostra peccata. Ideo post commemorationem sancte ecclesie in ordine confessionis ponitur remissio peccatorum. Per hac enim stat ecclesia que in terris est. Per hanc non perit quod perierat et muetum est. Excepto quippe baptismatis munere. quod contra peccatum originale donatum est. ut quod generatione tractatum est. regeneratione soluat. et tunc actum quoque peccatum quantumvis corde. ore. ope commissum in

uenerit tollit. Hac ergo accepta magna indulgentia unum incipit hominibus renouatio in qua soluitur omnibus reatus et magnatus. et addictus. ita eadem vita certa iam ratione utens etatis quantumlibet propter seculum iusticie sine remissione peccatorum non agitur. quoniam filii dei quoniam dum mortaliter viuunt cum morte affligunt. Et quibus de illis sit veraciter dictum. Quot quot spiritu dei aguntur. In filii dei sunt. sic tamen spiritu dei exantur ut tamquam filii dei proficiant ad deum ut eadem spiritu sancto agitante maxime corruptibili corpore tamquam filii hominum in quibusdam humanis motibus deficiat ad semetipsos. et ideo penet. Inter est quid quantum subdiat. Neque enim quod peccatum est omne a me ideo a me est eadem omne peccatum. Ita quod sanctorum omnium vita quod dum in hac morte viuunt inueniri posse dicimus sine a me. Detrahitur si dixerimus quod non habemus. apte sanctus apostolus. Nos ipsos seducimus et veritas in nobis est. **Cam IIII**

Sed neque de ipsis omnibus qualibet magnis remittendis in sancta ecclesia dei misericordia desperanda est. agentibus penitentiam secundum modum sui cuiusque penitentie peccatum in actum autem cuiusque penitentie ubi tale commissum est. ut illis qui commisit a christi eadem corpore separaret. non tam

Attrahit

consideranda est mensura temporis
et doloris. Cor enim contritum
et humiliatum deus non spernit.
Verum quod plerumque dolor alterius
cordis occultus est alteri, nec
in aliorum notitiam per verba
uel quecumque alia signa preedit
cum sit coram illo cui dicitur. De
mittus meus a te non est abscon-
ditus, recte constituitur ab his
qui presunt ecclesie ipsa pen-
tenae, ut fiat satis etiam et
desic, in qua remittuntur etiam
ipsa peccata. Extra eam quippe
peccata non remittuntur. Ipsa enim
propter spiritum sanctum pignus accipit,
sine quo non remittuntur vlla pec-
cata, ita ut quibus remittuntur
vitam consequantur eternam. **Item**
Mortis enim propter futurum
iudicium fit remissio peccato-
rum. In hac autem vita usque ad
deum valet quod scriptum est
Veni iugum super filios adam,
a die exitus de ventre matris
eorum usque in diem sepulture
in infernum omnium, ut etiam pueros
videamus post lavacrum regene-
rationis diuisorum malorum af-
fluctos cruciari, ut intelligamus
totum quod salutaribus sacrame-
ntis agit, magis ad spem fu-
turorum bonorum quam ad redemp-
tionem uel ademptionem presentium
pertinet. Multa videntur hic
ignota nullis supplicibus vni-
dicari, sed eorum pene reser-
uatur in posterum. Neque enim
frustra ille propheta dicit dies
iudicij quoniam venturus est iudex
viventium et mortuorum, sicut et
non iudicatur hic aliquis, et tamen
si remittuntur peccata in futuro

seculo non nocebunt. Propte-
rea de quibusdam humilibus pe-
ccatis que in hac vita peccatis
interrogatur eis quorum peccata de-
lenter ne reseruentur in fine
apertis applicibus. Si enim nos ipsos
diuidiamus, a domino non iudi-
cari. Cum iudicari autem a
domino corripimur ne cum homi-
nibus dampnemur. **Cambrim**
Quedam hominum qui nomine christi
non relinquunt et eum lauacro
in ecclesia baptizantur, nec ab-
eo illo fismate uel heresi per-
aduntur, in quibuslibet sceleribus
vuant que nec diluant
penitendo, nec elemosinis re-
demunt, sed in eis usque ad hu-
ius vite ultimum diem peccata
assidue perseuerent salui futuri
per ignem, sed pro magnitu-
dine sanctorum flagitiorum que
diuturno non in igne eterno
puniri, sed qui hoc credunt,
et in catholica sunt, humana
quadam beniuolentia in fal-
li videntur. Nam scriptura
diuina aliud consulta ratio,
librum autem de hac questione
conscripsi, cuius titulus est de fi-
de et operibus, ubi secundum scri-
pturas sanctas quantum deo adiu-
uante potui demonstravi, eam
fidem saluos facere quam satis
euidenter apostolus paulus ex-
pressit dicens. In christo enim
neque gratia queque valet
neque operum, sed fides que per
dilectionem operatur. Si autem
male et non bene operatur paul-
dubio secundum apostolum iacobum mor-
tua est in seipso. Quin rursus
apert. Si fidem dicat quis se

habere. oya autē nō habeat.
 nūquid poterit fides saluare eū.
 Porro autē si homo sceleratus
 ppter ipsam fidem solam per
 ignem saluabitur. et sic est ac
 apertū qd apt bñs paulus
 aplūs. ne autē saluus erit
 sic tñ quasi per ignem. Po
 terit ergo saluare eū sine opi
 bus fides. et falsū erit quod
 dicit iacobus aplūs. falsum
 erit et illud qd idem paulus
 aplūs apt. **P**rolute inquit er
 rare. neq; fornicatores. ne
 q; ydolis seruientes. neq; a
 dulteri. neq; molles. neque
 masculozū coabitatores. neq;
 fures. neq; auari. neq; ma
 ledia. neq; ebriosi. neq; ra
 paces. dei regnū possidebt.
 Si em̄ egā in istis p̄seuerā
 tes tñmibus. tñ ppter fidē
 cristi salui erūt quo in regno
 dei non erunt. **Itē**
Sed q; hec aplia nam
 festissima et aptissima
 testimonio falsa esse non possūt
 illud qd obsare dictū est de hñs
 qui super edificant supra fun
 damentū qd est cristus. nō au
 rū argentū lapides p̄asos.
 sed ligna fenu stipulam de
 hñs em̄ dictū est. q; p ignem
 salui erūt. quo fundamentū
 merito non p̄bunt. sic est in
 telligendū ut hñs manifestis
 nō inueniatur esse contrariū.
 Ignū quippe et fenu et stipu
 la non absurde accipi possūt
 rerū secularū q̄uis hanc cō
 cessari tales cupiditates ut
 amitti sine dolore nō possint
 ai. Cū autē iste dolor urit si x̄s

^{h̄t}
 in corde fundamen. locū id est
 ut nichil ei antepositur. et ma
 lit homo qui tali dolore uritur.
 rebus quas ita diligit magis ca
 re q; cristo. p ignem fit saluus.
 Si autē res cuiusmōi tpales ac
 seculares tpe temptacois malu
 erit tenere q; cristū. cum in
 fundamēto nō habuit q; hec
 p̄iore loco habuit. tñ in edificio
 p̄ius nō sit aliquid fundamēto.
 Ignis em̄ de quo eo loco locutū
 est apostolus talis debet intel
 ligi. ut ambo p eū m̄scat. id est
 et qui edificat sup hō fundamētū
 aurū. argentū. lapides p̄asos.
 et qui edificat ligna fenu. sti
 pulam. Cū autē hō dixisset
 adiurit. **O**missa autē q; opus.
 quale opus sit ignis p̄babit.
 Si autē opus p̄maseit qd
 sup edificauit. mercede acci
 piet. Si autē opus exustu
 fuerit dampnū p̄aetur. tpe
 autē saluus erit. sic tñ qua
 si per ignem. **N**on ergo v
 nius eozū. sed vtriusq; op̄
 ignis p̄babit. **E**quidē ignis
 temptaco tribulacois. de quo
 apte alio loco scriptū ē. Na
 sa figuli p̄bat fornar. et hōes
 iustos temptaco tribulacois.
 Iste ignis in hac m̄teri vita
 facit qd apt aplūs. Si acci
 dit duobus fidelibus s̄z vni
 cogitāti que sūt dei. quo pla
 ceat deo. hoc ē edificati su
 per cristū. hō est verū fun
 damētū. aurū. argentū. la
 pides p̄asos. altei autē
 cogitanti ea q sūt mūdi. quo
 placeat v̄oi. id ē edificati

super idem fundamentū. ligna
feru. stipulam. Illud em op⁹
nō exuratur. q̄ nō ea dilexit.
quorū amissione tructur. Ex
uritur autem hui⁹ edificatio.
quō sine dolore nō peimit. q̄
ai amōe possessa sunt. Sed
quō alterutra rōdūe p̄posita
eis ponas care mallet. q̄ re
nec amōe amittendi talia. de
serit arisū q̄uob̄ doleat dū
annūtit. saluus ē quidem sic
tamen quasi p̄igne q̄ prit
cū dolor rerū quas dilexat
amissarū. sed nō subūtit. neq̄
rōsumit fundamentū stabilitate
atq̄ incorruptōe mūtu. **Lxxij**

Tale aliquid etiā post
hanc vitam fieri mare
dibile nō est. et utrū ita sit
queri p̄t. et aut inueniri a
late nō nullos fideles p̄ q̄
dam ignem purgatorū. q̄
tomagis nūq̄ bona pen
na dilexerūt. tanto tardius
caus q̄ saluari nō in tales
de quibus dictū est. qd̄ reg
nū dei nō possidebūt. nisi
rōuenēt penitētibz eadē
arimā r̄mittantur. Quem
enter autē dixi ut sterileb
nō sint in elemosinibz. quibz
tantū tribuit scripturā ut
cazū tātū nō se fructū impū
turū p̄nuāet dñs dextris.
et eazū tātū nō sterilitate
sinistris q̄ hñs dicitur est.
Venite benedicti p̄ribz mei.
Illis autem. Ite in ignē eter
Sane cauedū **Lxxij**
est ne q̄s q̄ existimet

insanda illa arimā. qualia q̄
agut regnū dei nō possidebt.
cōthdie p̄trada. z elemosinibz
cōthdie redmēda. In meli⁹
q̄urpe est vita mutanda et
p̄ elemosinab de p̄ribz pre
teritibz ē p̄p̄adūb deus. nō
ad hoc emēdūb quodammodo
ut ea semper luceat impugne
rōmittē. Remi em dat de⁹
layamētūm p̄tradi. q̄uob̄ in
seradi doleat iā fr̄a homi
p̄tā. si nō satisfur rōgrua ne
De cōthdia **Lxxij**
mb autē lembz bre
uibz q̄ p̄tratis sū quibz
her vita nō duatur. cōthdi
ana ozo fidelū satisfiat. So
rū est em dūe. Pr̄ m̄ qu
es in celibz. q̄ iā tali p̄ri reg
eneati sūt ex aq̄ et spū sc̄o.
Delet om̄o h̄c ozo mima et
cōthdiana p̄tā delet. et illa
a quibus vita fidelū enam
scheleate gesta. sed penitē
m meli⁹ mutata discedit.
si p̄admodū veraciter dia.
Dimitte nob̄ debita m̄a. quō
nō desūt q̄ d̄mittatur. ita
veraciter dicatur. sicut et
nob̄ d̄mittim⁹ debitoribus
n̄ribz. id ē fiat qd̄ dia. q̄ z
p̄a elemosina ē q̄ dia. vel
am p̄tranti hōi ignoscē.
Hic p̄ hoc ad om̄ia **Lxxij**
q̄ vtili m̄a fuit. v̄z qd̄
dñs apt. Date elemosinam
et ecce om̄ia mūda sunt vob̄
nō solū autē qui dat esurich
abū. sicuti potū. nudo ves
litum. perigrino hospitiū

fugienti latibulum. egro uel i
duso uisitadē. apthūo redēp
noie. debili subuectoem. rēo
deductoem. tristi consolationē.
nō sano medelam. errātū uia.
deliberatū consiliū. et qdāq;
necessariū est indigentū. uerū
enām qui dat uemā pecūni
elemosinā dat et qui emēdat
perbere in quē potestas dat?
uel cohercet aliqua disaplina
z tū pām eius quo ab eo lesa
aut offensus ē. dmittit ex cor
de uel orat ut ei dmittatur.
nō solū in eo qd dmittit et o
rat. uerū enā in eo qd corri
pit. et aliq emēdatōria pena
plectit elemosinā dat. qmāz
p̄ prestet. **M**ulta bona em̄
prestāt multibz qm̄ eozū con
sultur ualitat. nō uolūtāt.
qua ipi sibi inueniūt immū.
Amā uero illozū poaus illi
quos putat inimicos. et red
dūt errando mala probomb.
cū redde arstamibz nō debe
at. nec mala p̄ mal. **Item**
Multa itaq; sunt genea
elemosinarū. q̄ cū fa
amū adiuuam. ut dmitta
tur nobis peccata nra. sed
ea nichil est mauiū q̄ ex cor
de dmittim qd in nos quis
q̄ peccauit. **M**ultū em̄ ma
gnū est erga eū eē beniuolū.
siue em̄ benifai qui tibi nich
il mali fecerit. illud multo
grandiū et magnificēssie
bonitatis ē. ut tuū quoq;
immū diligas. et ei qui tibi
malū uult. et si potest faciat.
te bonū semper uelle faciās

142 143
q̄ cū possis illius memor ex
empli. qui in cruce pendens
pro suis exorauit p̄secutoribz.
suosq; amonuit dicit. **M**i
lignite inimicos vros. benefa
te hīs qui uos oderūt. et
orate p̄ hīs q̄ uos p̄sequūtur.

Sed qui p̄fectozi **Item**
sunt ista filiozū dei quo
quidem se debet oibz fidelibz
extende. et huānū animū ad
hūc effectū. ut et huānū af
fectū ad hūc animū orado dei
scilicet q̄ agēdo luctado q̄ per
dure. tū quia hō tā magnū
bonū tante multitudinibz nō
est. quātū credimus exaudi
ri cū dicit in orōe. **D**imit
te nobis debita nostra. sicut
et nos dmittimus debitori
bus nris. **P**rocul dubio uer
ba sponsionis huius imple
tur si homo qui nō dū ita
proficiat ut iam diligit in
imū. tū qm̄ rogatur ab ho
mie qui peccauit i eū ut ei
dmittat dmittit ex corde. q̄
enā sibi rogati uult ut qd di
mitti cū orat et dicit. sicut
et nos dmittim̄ debitoribz. **Item**

Mam uero qui eū in
quem peccauit hoem̄
rogat si p̄cō suo mouetur
ut roget. nō est adhuc de
putadus immū ut eū di
ligere sit difficile. sicut dif
ficile erat quōdo inimiciab
exercebat. **Quisquis at**

roganti ⁊ peccatis sui penitentem
non ex corde dimittit. nullomodo
existimet a dno pccā sua dimit-
ti. quōd mentiri veritas nō potest.
Quem ergo euangelij lateat
auditorē siue lectorē quibz
dixerit. Ego sū veritas. Qu-
nim doauisset orōnē hanc in
ea positam sententiam uelhe-
menter cōmendauit dicens.
Si enī dimiseritis hōibus
pccā eorū. dimittet uobis p-
ccā celestis delicta urā. Si autē
nō dimiseritis hōibus. nō p-
uester celestis uobis dimittet
pccā. Ad hē tam magnū ton-
truū qui nō expugnat non
dormit. sed mortuus ē. ⁊ tu
potēs ē eadē mortuobz suscitā

Sane qui seledē **lxxxiii**
tissime uiuūt nec attrit-
talem uitā morez q̄ corrigē
et inter ipā famora et fla-
grā sua elemosinas frequē-
tare nō cessant. frustra sibi
ideo blandiuntur. quo dñs apt.
Date elemosinam. et ecce oīa
mūda sūt uobis. Hoc em̄ q̄
late pateat nō intelligūt. s̄
ut intelligant attendant. q̄
quibus dixerit. Nempe in
euangelio sicut scriptū est.
cū loquētur. rogauit illum
quidē phariseus ut prādet
apud se. et ingressus recubu-
it. Phariseus cepit intra se
reputans dice. quare nō bap-
tizatus eēt an̄ prandū. Et
dñs apt ad deū. Nūc autē
uos pharisei qd̄ defozis ē
calias et calim mundatis.

qd̄ autē nitus est vrm̄ plēnū
est rapina et iniquitate. Stul-
ti. Nōne qui fecit id qd̄ defozis
est. eadē qd̄ nitus ē fecit. De
ruptimē qd̄ sup̄est date ele-
mosinā et ecce oīa mūda sūt
uobis. Ita ne hoc intellāri su-
mūb ut phariseus nō hūb
fidē xp̄i eadē si nō in eū credi-
derit. nec r̄nati fuerit ex aq̄
et spū sc̄o mūda sūt oīa tm̄
si elemosinas dederit. sicut
eas ista dādās putāt n̄ sūt
oēs imūdi. quobz nō mūdāt
fides xp̄i. de qua scriptū est.
Mūdatis fide corda illorū.
et aplūs dicit. In mūdibz autē
infidelibus nichil ē nūd̄ sed
polluta sūt eorū mēbz ⁊ con-
sciā. Quō ergo phariseis
omā mūda essent. si elemo-
sinas daret et fideles non
essent. Aut quō fideles esset
si in xp̄m credē. atq̄ in eius
grā renasa noluisent. et h̄
verū est qd̄ audierāt. Da-
te elemosinā. et ecce omā
sunt mūda uobis. **lxxxiiii**

Qui enī ordmate dāe ut
elemosinā a serpo d̄
māpe. et eam sibi p̄mū da-
re. Est em̄ elemosina opus
m̄e uerissime de q̄ dictū ē.
Misere aīe tue placebz deo.
Propt̄ hoc renasam̄ ut
deo placeamus tui merito
displicet qd̄ nascendo cōtr-
axim⁹. Nec est p̄ma ele-
mosina quā nobis dedim⁹
quōd nos ipōbz miserobz per
misericordiam dei misericordiam

requisimus iustu iudiciu e
 confitentes quo miseri effecti
 sumus. de quo dicit aplus.
 Iudiciu quidem ex vno m con
 dempnatoem. et magne carita
 ti eius granas agentes. de
 q idem ipe dicit gre pdicator.
 Comēdat aute sua dilcoem de
 m nobis. quō ai adhuc pāores
 essemus aristus pro nobis mor
 tuus ē. ut et nos veraater de
 nrā miseria iudicātes. et dei
 caritatem q ipe donavit dili
 gentes pie recte q vivamus.
 Ad iudiciu et caritate dei ai
 pharisei ptervet. deamabat
 in ppter elemosnas quas fa
 ciebat eā queq; minutissima
 fructuū suorū et ideo nō da
 bat elemosnam a seipib in
 apicētes seā q prius miam
 faāctes. Propter que dilcō
 nis ordmem dictū ē. Diligeb
 proximu tuū sicut teipm. Tu
 ergo mrepasset eos qd fori
 seā se lauabat mtus aute
 rapina et iniquitate plem
 erat. admonēb quādam ele
 mosnam quam sibi homo
 debet pmitus dare et mterio
 ra mūdāe. Veruptū inquit
 qd sup est date elemosnam.
 et omnia mūda sunt vobis.
 Demde ut ostenderet quid
 amonisset. et quid ipe face
 nō curarent. ne illum puta
 rēt elemosnas eorū ignorāe.
 Sed ve vobis inquit phari
 seib. tamq dicit. Ego qd
 comonui vob ad elemosnā
 dandam. per q mūda vob
 sunt oīa. sed ve vobis q

De animalis menta ruti et omē
 olub. **H**ab. eam nou elemosi
 nas vrab. ne de illis me vos
 ammonuisse arbitrem 2 pteri
 tis iudiciu et caritatem dei qua
 elemosna posses ab om m q
 nameto mteriozi mūdazi. et
 mūda vobis essent corpora q
 lauatis. **H**or est em omia sz
 mterioza et exterioa sicut ala
 bi legitur. mūdāte q mtus sut.
 et que foris sut mūda erunt.
 Sed ne istas elemosnas que
 fut de fructibus terre respu
 isse videtur. **H**ec inquit opor
 tuut face. id est iudiciu et ca
 ritatem dei et illam nō pteri
 re id ē elemosnā fructuū ter
Non et **C**renozū. **LXXV**
 Ergo se fallūt qui p ele
 mosnas quaslibet largissimas
 fructuū suorū uel au qūq; pe
 arime impunitatem se exstmat
 emē in facinorū suorū ma
 mtate ac flagitiorū ne quiaa
 pmanedi. **N**on solū em h
 faciūt. sed ita diligit ut in eis
 semper optent tantū si possūt
 impune versari. **Q**ui aute
 diligit iniquitatem odit aiaz
 suā. nō est in eam misericors
 sed crudelis diligēdo quippe
 eam scāidū seculū. odit eam
 scāidū deū. **S**i ergo vellet
 ei dare elemosnā per q illi
 mūda essent omia. odisset eā
 scdm seculū. et diligeret scdm
 deū. **N**emo aute dat elemo
 snā quālibet n vnde det ab
 illo accipiat qui non eget.
 et ideo dictum est. **A**mma e
 pzeuemet me. **LXXVI**

q odit animā suā

anxia

Que sunt autem leuia et
grauia pccati. non humano
sed diuino pccanda sunt iudicio.
Videmus enim quosdam ab ipis quos
apostolus ignoscendo fuisse confessos
quale illud est quod ait apostolus in
iugibus. Nolite fraudare in
vitem nisi forte ex consensu ad
tempus ut vacetis orationi. et
iterum ad dominum revertimini ne vos
temptet sathanas propter modicum
tempus vestrum. Quod putari
posset non esse peccatum nisi scilicet
coniungi non filiorum procreandorum
tam quod bonum est nuptiale. sed
carnalis etiam voluptas. ut
fornicatoribus siue adulteris. si
ue cuiuscumque alterius inuidiae
mortiferum malum quod turpe est
etiam dicere. quo potest tempta
te sathana libido protrahi in
continuum tamen deuiet infirmis
tab. Posset ergo ut dixi hoc
putari non esse peccatum. nisi ad
didisset. hoc autem dico secundum
indulgentiam non secundum imperium.
Quibus autem iam neget peccatum
esse cum datur venia peccatoribus
apostolica auctoritas fateatur.
Tale quiddam est ubi dicit. Au
det quisquam vestrum aduersus alte
rum negotium habere iudicare ad
iniquos. et non apud sanctos.
Et paulo post. Secularia igitur
iudicia si habueritis iniquos.
eos qui contemptibiles sunt
in ecclesia. hos collocare ad iudi
candum. Ad reuerentiam vobis
dico. Sic non est quisquam inter

vos sapiens. qui possit fratrem
suum iudicare. sed frater cum fratre
iudicat. et hoc apud infideles.
Nam et hic possit putari iudi
cari habere aduersus alterum non esse
peccatum. sed tantummodo id extraheret
desiam. velle iudicari nisi
scitibus adiungat. Nam quid
omnino delictum est inter vos. quod
iudicia habetis vobiscum. Et
ne quisquam hoc ita excusaret
et diceret iustum habere se negotium
vobis. sed iniquitatem se pati quod
vellet a se iudicium sanctam remo
ueri. continuo tibi cogitatio
ombus vel excusationibus oc
currit atque ait. Quare non
magis iniquitatem patimini.
Quare non potest fraudari.
ut ad aliud redeatur quod dominus
ait. si quis voluerit tunicam
tuam tolle. et in iudicio tenam
contende. dimitte ei et pallium.
Et alio loco. Qui abstulerit
iniquitatem tuam ne repetas. Pro
hibuit ita quod suos de secula
ribus rebus cum aliis hominibus
habere iudicium. ex qua doctrina
apostolus dicit esse delictum. tamen
cum sunt in ecclesia talia iudicia
fieri inter fratres. fratribus iudi
candis exte etiam vero ter
ribiliter vetat. Manifestum
est etiam hic quod secundum veniam con
cedatur infirmis. Propter hoc
atque huiusmodi peccata. et alia
licet huiusmodi minora. que sunt

verborū et cogitacōm offēsiōib⁹
ap̄l̄b iacobo cōfitēre atq̄ dīcēte in
multis offendimus omēs oportet
ut cotidie crebro q̄ orēmus deū dñm
atq̄ dñm ubi. **D**imitte nobis de
bita nr̄a. ne in eo qd̄ sequitur
mēam. sicut et nos dñmittimus
debitoribus nr̄is.

LXXXIII

Sunt autem quedā quele
uissima putaretur nisi in
scripturis demonstrarem opinioē
grauiora. Quis em̄ dicentem
fratri suo futue. reum ieheme
putaret nisi veritas diceret. Qui
tū vulnerata subiecit cōtinuo me
dianā p̄ceptū fraterne reconfili
aōnis adiugens. mox quippe ait.
Si ergo offeris munus tuū ad
altare et ibi recordatis fueris
q̄ frater tuus habet aliquid ad
uersū te. relinque ibi munus
tuū ante altare. et vade prius
reconfiliari fratri tuo et tūc ve
niens offeris munus tuū. Aut
quis esmareret q̄ magnū pan̄
sit dies obseruare et menses.
et tempora et annos sicut ob
seruat qui certis diebus siue
annis uel mēibus voluit uel no
luit aliquid mchoare eo qd̄ scdm
vanas doctrinas hom̄ fausta ul
mfausta existimet tempora n̄ hu
ius mali magnitudinē ex timore
ap̄l̄ pensarēnas qui talibus apt.
timeo vob. ne forte sine causa
laboraueri in vobis.

LXXXIII

Non credit q̄ p̄cā q̄uis
magna et horrenda cum
in consuetudinē venerit. aut
pua aut nulla eē credatur. n̄
q̄ adeo ut nō solū nō occultan

da. verū etiā p̄dicanda ac dif
famada videantur. quo sicut sp̄
tū est. laudatur p̄cor in deside
rys aīe sue. et qui iniqua gerit
bnductur. Talis in diuinis libris
iniquitas clamor vocatur: sicut
habet apud ysayam p̄phetam
de vmea mala. **E**xpectaui in
quit ut faceret iudiciū. secatat
iniquitatē et nō iusticiā sed cla
more. **U**nde est istud in genesi.
Clamor zodomoru et gomorre
multiplicatus ē quia nō solū
iam apud eos nō p̄imebantur
illa flagitia. verū etiā p̄p̄li
te velut lege freptabant.

LXXXIII

Si in temporibus ita
multa mala. et si nō ta
lia in ap̄er tam consuetudinē iam
venerūt. ut pro illis non solū
excomunicatē aliquē laycū non
audeamus. s̄ nec clerici deg
dare. **U**nde in exponere ante
aliquot annos epistolam ad ga
lathas in eo ip̄o loco ubi apt
ap̄l̄b. **T**imeo vob ne forte
sine causa laboraueri in vo
bis. exclaimae cōpulsus sum.
Ne p̄cās hom̄ q̄ sola inuisitata
exhorresamus. **V**isitata vero
pro quibus diluēdis filij dei
sanguis effusus ē. q̄uis tam
magna sunt ut om̄o claudi
contra se faciant rectū dei. se
pe videndo oīa tolerare sepe
tolerado nō nulla etiā fatere
cogim. **A**tq̄ v̄nā o dñe nō oīa
q̄ nō poterim⁹ prohibere faci
amus. **S**ed vide utrū me i

moderatus dolor inuente aliquid compulerit dicere. **CCCC**

Oram hoc nunc quod quidem et in aliis opusculorum meorum locis sepe iam dixi. duabus ex causa peccamus aut non dum videndo quid facere debemus aut non faciendo quod debet iam fieri videmus quorum duorum illud ignorantiae malum est hoc infirmitas. Contra quam quidem nos pugnare conuenit. sed profecto vincimur. nisi diuinitus adiuuemur. ut non solum videamus quid facere dum sit. sed eam accedente sanctitate delectatio iustitiae vincat in nobis eorum rerum delectationes quas uel habere cupiendo uel amittere metuendo scientes videtes quod peccamus. **CCC**
Iam iam solum peccatores quod eramus eam cum per ignorantiam peccabamus uerum eam legibus purgatores sumus cum id non facimus quod faciendum. uel facimus quod non faciendum esse iam scimus. **CCC**
Quia propter non solum si peccauimus ut ignoscatur. propter quod dimittimus. Dimittite nobis debitam sicut et nos debitoribus nostris uerum eam ne petentibus rogat. propter quod dicimus ne nos miseris intemptationem. ille rogandus est cui dicitur in psalmo. Dominus illuminatio mea. et salus mea quem timebo. ut illuminatione detrahat ignorantiam. et salus infirmitatem. **CCC**

Nam et ipsa prima quam digna causa est secundum morem carnis ut agatur plerumque infirmitate

non agitur. quia et pudor et timor displicendi dum plus delectat hominem estimatio quam iustitia qua secessat que humiliat penitendo. Unde non solum cum agitur penitentia. uerum eam ut agatur dei misericordia necessaria est. Alioquin non dicit apostolus de quibusdam. ne forte det illis deus penitentiam. Et petrus ut amare fletet permisit euangelista et ait. Resperxit eum dominus deus. **CCC**

Qui uero in carnis remissione peccata non credens contempnit tanta diuini numerus largitatem. et in hac obstinatione mentis diem claudit extremum reus est illo inremissibili peccato in spiritu sancto in quo tristis peccata dimittit. De qua questione difficili in quodam propter hoc solum conscripto libello enucleatissime quantum potui deo **CCC** disputavi.

Iam uero de resurrectione carnis. non sicut quid reuenerunt iterum quod sunt mortui. sed in eternam vitam sicut christus resurrexit. quod modo dum possum breuiter disputare. et omnibus questionibus quae de hac remoueri assolent satisfacere non inuenio. Resurrectionem carnem omnium quicumque nati sunt hominum atque nascentur. et mortui sunt atque morientur. nullo modo debet dubitari christiana **CCC**

Quod de primis **CCC**

ocurrat de abortivis fetusibus as-
 tio. qui iam quidem nati sunt in
 utero matris. sed non dum ita ut
 iam possint renasci. Si enim re-
 surretur eos dixerimus de
 his qui iam formati sunt. tole-
 rari potest ut cuius quod dicitur. In
 formas quosque abortivos quibus
 non produuntur perire arbitretur.
 sicut femina que concepta non fu-
 erit. Sed quis negare aude-
 at. et si affirmare non audeat
 id actura resurrectioem ut quod
 quid forme defuit impleatur.
 et ita non desit perfectio. que ac-
 currens erat tunc quemadmodum
 non erant vias que accesserunt
 tunc. ut neque in eo quod aptum et
 congruum dies allaturi erant
 natura fraudetur. neque in eo
 quod peritum atque contrarium dies
 allaturat dies natura turbe-
 tur sed integretur quod non dum
 erat integrum sicut restaura-
 bitur quod fuerat viatum. **Item**

Hic per hoc scrupulosissime
 inter doctissimos
 queri solet ac disputari potest.
 quod utrum ab homine inveniri pos-
 sit ignoro. quoniam incipiat homo
 in utero vivere. utrum sit quedam
 vita et occulta que non dum
 motibus viventibus appareat.
 Nam vixisse negare puerperas
 que propterea membrata ex-
 ceantur. et eiantur ex utero
 pregnantium ne matres quosque si
 mortua ibi relinquant occidat.

impudencia nimia videtur.
 Ex quo autem homo nascitur
 ex illo usque iam mori potest mor-
 tuus vero ubicumque illi morbus
 potuit euenire quod ad resur-
 rectionem non pertineat mortuorum
 reperire non possum. **Item**

Nascuntur et monstra que
 bet moriantur aut resurrectura
 negabuntur aut ita viata re-
 surretura credanda sunt ac
 non potius correcta et emenda-
 ta natura. Absit enim ut sit illud
 bimembre quod super natum est.
 in oratione de quo et fratres fide-
 lissimum qui eum viderunt retule-
 runt et sancte memorie presbiter
 iheronimus scriptum reliquit.
 Absit namque ut unum hominem du-
 plicem ac non potius duos
 homines quod futurum fuerat si ge-
 mini nasceretur resurrectuos
 existimemus. Ita cetera que
 singuli qui quod plus vel am-
 plius vel minus aliquid ha-
 bendo. uel quadam de for-
 mitate nimia. monstra dicitur ad
 humane nature figuram re-
 surrectione reuocabuntur ita
 ut singule anime singula sua cor-
 pora obtineant nullis coheren-
 tiis eadem quecumque coherencia
 nata fuerat. sed seorsum si-
 bi singulis sua membra gesta-
 tibilibus quibus humani corporis
 compleat integritas. **Item**

Quoniam autem petit deo ter-

rena materies de qua mortuū
creatur caro sed in quolibet pul
uerem anrem ve soluat in
quoslibet alius aurasq; diffu
gat in quacūq; aliorū corporū
substantiam uel in ipsa elemēta
uertatur. in quozūcūq; aī aliu
uel eam homī abū redat car
nem q; mutetur. illi aīe huma
ne puncto tps redit q̄ illam
p̄mitus ut homo fieret cresce
ret. uiueret et uiuūt. **rviii**

Rpsa itaq; terrena mate
ries que discedente aīa
fit cadauer. non ita resurre
ctōe reparabitur. ut ea que
dilabūtur et in alias atque
alias aliarū rerū spēs for
mas q; uertitur quāuis ad
corpus redeant unde dilap
sa sunt. ad easdem quoque
corporis ptes ubi fuerūt re
dire nōe sit. Alioquī si ca
pillus capitis redit qd̄ tam
trebra tonsura detrahit. si
unguibus qd̄ tonens demp
sit exsecio imoderata. et
moderens cogitātibus et ideo
resurrectōem carnis nō cre
dentibus occurrit infortūitas.
sed q̄admodū si statua cui
libet solubilis metalli aut
igne liquefceret. uel cōtere
tur in puluere. aut cōsum
deretur in massam. et eam
uellet artifex rursus ex illi

materie quāntitate reparare.
nichil inter esset ad integrita
tem eius que pericula materie
an mēbro statue redderetur.
dū in totū ex quo constituta fu
erat restituta resumeret. ita
deus mirabiliter atq; ineffabi
liter artifex de toto quo caro
nra constituta eam mirabili
et ineffabili celeritate resti
tuet. nec aliqd̄ attinebit ad
eius reintegratōem utrum ca
pilli ad capillos redeant. et
ungues ad unguēs. an quit
quid eorū perat mutetur in
carne et in ptes alias reuor
tur. curante artifex p̄uide
na ne aliquid mderēs fiat.

Ner illud ē cōsequēs **rx**
ut ideo diuisa statua sit
reuiuiscenā singulorū quia
fuerit diuisa uiuentū. aut
matri. cum eadem manē aut
pingues cū eadem pinguedi
ne reuiuiscat. Sed si hoc est
in consilio creatoris ut in effi
gie sua cuiq; pprietat. et dis
cernibilis similitudo d̄ serue
tur et in ceteris autē corporis
bom̄ equalia aucta reddant.
ita modificabitur illa in uno
quoq; materie. ut nec aliqd̄
ex ea peat. et qd̄ aliam defu
erit ille suppleat. qui eam de
nichilo potuit qd̄ uoluit opa
ri. **S**i autē i corporibus re

surtenā raaonabilis mequa
 litas erit. sicut est voā quibus
 tantus impletur. **H**or fiet anq
 de materia corporis sui. qd et
 hoem reddat angelorū cehibus
 et nichil inuueniens eorū m
 gerat sensibus. **I**n derozū quo
 qd aliquid nō erit. sed quicquid
 futurū ē hor dērebit. quia nō
 futurū est si nō dērebit. **R**
Resurget ergo scōrū corpoā
 sine ullo uiao sine ulla
 difformitate. sicut sine ulla cor
 ruptōe. onere difficultate. **I**n
 quibus tanta facultas resurge
 di quāta felicitas erit. propt
 qd et spiritualia dicta sunt.
 nō proual dubio corpora sint
 futura nō spūs. **S**ed sicut
 nūc corpus aiāle dicit qd tū
 corpus nō aiā est. ita tūc spi
 rituale corpus erit. corpus
 tū non spūs erit. **P**roinde
 quātum attinet ad corrupōes
 que nūc agguat aiām. et in
 na am quibus caro aduersus
 spm cōcipiat. tūc nō erit ca
 ro sed corpus quia et celestia
 corpora perhibentur propter
 qd dictū est. caro et sanguis
 regnū dei non possidebunt.
Et tamq̄ exponens quid dix
 erit. neq̄ corruptio inquit
 incorruptioe possidebit. **Q**u
 prius dixit caro et sanguis
 hoc postea dixit corruptio.
 et qd prius regnū dei. ho
 posteuus incorruptioem. **Q**u

tū autem attinet ad substantiā
 etiam tūc erit caro. propter qd
 etiam corpus xpi post resurre
 tionem caro appellatū est. **S**ed
 ideo aplūs ait. **S**emnatur
 corpus aiāle. surget corpus
 spūale quō tūc erit tāta con
 cordia carnis et spūs. uiuifi
 cante spū sine sustentiuāli in
 digentia subditā carne. ut no
 bis nichil repugnet ex nobis.
 sed sicut foris nemine. ita nō
 nitus nosipōs paaam nīcōb.
Quiaq̄ uero ab **Q**
 ulla pdicōis massa que
 facta est per pmū hoem. nō
 liberatur p unū mediatorem
 dei et hoim. resurget quidē
 et ipi unusquisq̄ scdm carne
 suam. sed ut ai diabulo. et
 eius angelis pūniatur. **U**trū
 sane ipi ai uicis et deformi
 tatibus suorū corporū resur
 gent. quāq̄ in eis uicosa
 et deformia mēbra gestaue
 rūt. inq̄rendo laborare qd
 opus ē. **N**ecq̄ em fatigare
 nos debet incerta eorū habi
 tudo. uel pulchritudo. quoz
 certa et sempiterna erit dap
 naas. **N**ec moueat quō in
 eis erit corpus incorruptibile.
 si dolo poterit. aut quō cor
 ruptibile simoz nō poterit.
Non ē em uera uita nisi ubi
 felicitate uiuit. nō uēa incor
 ruptio nisi ubi salus nullo
 dolore corrupit. **U**bi autē

infelix mori non finitur et ut
ita dicam mori ipa non moritur
et ubi dolor perpetuus non
interemittit sed affligit ipa cor
tutpas non finitur. **H**ec enim
in sanctis scripturis secunda
mors dicitur. nec prima tamen
qua suu corpus aia relinque
cogitur. nec secunda qua pe
nale corpus aiam relinque
non pmitit hoi accidisset si
nemo peccasset. **C II**

Maxima sane omni pena e
rit eorum qui propter peccatum quod
originale traxerunt nullum nisi
addiderunt et in ceteris que ad
diderunt tanto quisque ibi tolera
bilior habebit dampnationem
quanto hic minor habuit iniqui
tatem. **C III**

Remanebunt ita quod ange
lib et hominibus reprobis
in eterna pena tunc sancti ple
mibus facient quid eis contulit
gratia. Tunc rebus ipsis eunden
tibus apparebit quod in psalmo
est scriptum. **N**am et iudicium
cantabo tibi domine. quia nisi pro
debitam mercedem nemo liberatur
et nisi per debitum iudicium ne
mo dampnatur. **C IIII**

Tunc non latebit quod nunc
latet. cum de duobus
puulis unus erit assumendus
pro mercedem alius relinquendus
pro iudicium. in quo iste qui as
sumetur agnoscat quid sibi
per iudicium deberetur n

mercedem subuenisset. cur ille potius
quam iste fuerit assumptus. cum una
causa esset ambobus. cur apud
quosdam non facte sunt virtutes.
que si facte fuissent egissent utique
illi homines penitentiam et facte sunt
apud eos qui non fuerunt credi
turi. **A**plissime namque dominus dicit.
He tibi corozaim. et ve tibi beth
saida. quia si in tyro et sydo
ne facte fuissent virtutes que
facte sunt in vobis. olim in ali
quo et anere penitentiam egis
sent. **N**ec utique deus iuste
noluit saluos fieri. cum possint
salui esse si vellet. tunc in clarissima
sapientiae luce. videbitur. quod nunc
propter fides habet antequam manifes
ta cognoscere videatur. quod certa
et inuincibilis et efficacissima sit
voluntas dei. quod multa possit
et non velit. **N**ihil autem velut
quod non possit quam quod sit verum
quod in psalmo canitur. **D**eus
autem in celo sursum et in ter
ra omnia quecumque voluit fecit.
quod utique non est verum si aliquid
voluit et non fecit. et quod est
indignius ideo non fecit. quo
nam ne fiet quod volebat omni
potens. hominum voluntas impedit.

Non ergo fit aliquid **C V**
nisi omnipotens velit. uel
sine modo ut fiat uel sine modo.
Nec dubitandum est deum fa
cere bene. eadem sine modo fieri quod
cumque fuit male. **N**on enim

hor nisi iusto iudicio sunt et pro
 fecto bonū est omne qd iustū est.
 Quāuis erga ea que mala sūt.
 mptū mala sūt nō sūt bona.
 tamē nō solum bona. sed eā
 ut sint et mala. bonū est. Nā
 nisi esset et hoc bonū ut essent
 et mala. bona nullomō esse
 smerentur ab ompotēte bono.
 au procul dubio q̄ faale ē qd
 vult facere. tam faale ē quod
 non vult eē nō s̄mere. **H**oc
 nisi credamus periclitat̄ n̄m
 mē fidei confessionib̄ maum
 qua nos in deum p̄m̄ om̄
 potentem crede' confitemur.
 Nēq̄ em̄ post aliud veraater ^{ob}
 ompotens vocatur nisi quia
 quitquid vult p̄t. nec volun
 tate auusp̄iā nature volūtatis
 ompotētib̄ impedit̄ effaib̄. **Cv**
Quam obrē videndū est
 quēadmodū sit de deo
 dictum. quia et hoc verissime
 dixit apl̄us qui omēs homiēs
 vult saluos fieri. cū em̄ non
 omēs sed multo plures non
 sūt salui. videtur utiq̄ non
 fieri qd̄ deus vult fieri. hu
 mana s̄z volūtate impediē
 te volūtatem dei. **Q**uādo
 em̄ queritur causa quāē non
 omēs salui fiunt r̄ndei solet.
 quia h̄o n̄i nolūt. qd̄ quidē
 dia de puulis nō p̄t. quozū
 nō dū est velle seu nolle.
 Nam qd̄ infantuli motu fa

nūt si eozū volūtati iudicaret̄
 esse tribuendū. qm̄ baptizatur cū
 resistit quātū p̄t eam̄ nolē
 tes eos saluos fieri dicerem̄.
Sed ap̄aus d̄ns in euāgelio
 cōpellans impiā ciuitatem quo
 aens inquit volui cōgregare
 filios tuos sicut gallina pullos
 suos et noluit. tamq̄ dei vo
 lūtatis sup̄ata sit hom̄ volūtu
 te et infirmis nōledo in
 pediētib̄ nō potuerit face'.
 potētissimus qd̄ volebat. **E**t
 ubi est illa ompotētia que in
 celo et in terra om̄ia quecuq̄
 voluit fecit. si collige' filios
 iherlm̄ voluit et nō fecit. An
 nōl̄ potens et illa quidem fi
 lios suos ab ip̄o colligi nolu
 it. **S**ed ea quoq̄ nolente fi
 lios eius collegit. n̄p̄e quos
 voluit. quia in celo et in tra
 nō quedam voluit. et fecit.
 quedam vero voluit et non
 fecit. sed om̄ia quāq̄ voluit
 fecit. Quis porro tam nisi
 p̄nter deap̄iat. ut dicat de
 um malas hom̄ volūtates
 quas voluerit. et qm̄ volue
 rit. et ubi volueit in bonū
 nō posse cōuerte'. **S**ed am̄
 facit per miām facit. cū aut̄
 nō facit p̄ iudiciū nō facit.
 quia cū vult misereatur. et q̄
 vult obdurat. **Cvii**
Quod cū dicit apl̄us q̄
 Quam qm̄edabat ad auis

comendatione de illis in rebecca
utero geminis fuerit iam locutus.
quibus non dum natis nec aliquid
agentibus boni seu mali. ut secundum
electorem et propositum dei manet non
ex operibus. sed ex uocante. dicitur
tunc est ei quia maior seruus et immo
ri. Propter quod adhibuit aliud pro
phetiam testimonium ubi scriptum est.
Iacob dilexi. Esau autem odio habui.
Benaen autem quodmodum possit
hoc quod dictum est promouere eos qui
penetrare intelligendo non possunt
hanc altitudinem gratie. quod ergo di
cimus apt. **Numquid iniquitas**
est apud deum. Absit. Inquam et
videtur. ut sine ullis bonorum
malorum uel operum meritis. unum
deus diligat. oderitque alterum. **Quia**
in re si futura opera uel bona
uel mala illius que deus utique
propheta uellet intelligi. nequaquam
diceret non ex operibus. sed diceret
ex futuris operibus. eo quod modo
istam soluet questionem. immo
nullam quam solum opus esset faceret
questionem. **Hinc** uero cum respon
disset absit. id est absit ut iniquitas
sit apud deum. mox ut pro
baret nulla hoc iniquitate dei
fieri dicit. **Moyse** inquit dominus.
Miserebor autem misertus fuero.
et misericordia prestabo autem mi
sertus ero. **Quibus** enim nisi mis
erentibus deum inquam putet. siue
iudicium penale ingerat digno.
siue misericordia prestat indigno.
denique misertus et dicit. **Igitur**
non uolentibus neque currentibus. sed
misertus dei est. **Ambo** itaque

gemini natura filii ne nascebantur
nullis quidem operibus propriis.
sed originaliter ex adam in malo
dampnationis obstricti. **Sed** qui
dixit miserebor. aut misertus ero
iacob dilexit pro misericordia gra
tuita. Esau autem odio habuit per
iudicium debitum. **Ad** autem deberet
ambobus in altero alter agnouit
non de suis distantibus meritis
sibi esse gloriosum quod in eadem cau
sa idem supplicium non incurrit.
sed de diuine gratie largitate. quod
non uolentibus neque currentibus. sed
misertus est dei. **Massimo** pro
pe ac saluberrimo sacramento
vniuersa facies. atque ut ita dixerim
uultus sacrum scripturarum bene
intuens id amone inuenit. ut qui
gloriat in domino gloriatur. **Cum**
Quem autem misericordiam
dei commendasset in eo quod
apt. **Igitur** non uolentibus neque cur
rentibus. sed misertus est dei. **De**
inde ut eam iudicium commedaret.
quod in quo non fit misericordia. non mi
tas fit sed iudicium. non est quippe
iniquitas apud deum. continuo sub
leat atque apt. **Dicit** enim scriptura
pharaonem. quia ad hoc te eratum
ut ostendam in te fortitudinem
meam et ut annuncietur nomen meum
in uniuersa terra. **Quibus** dicitur
ad utrumque concludens. id est ad mi
sericordiam et ad iudicium. ergo
inquit aut uult misertus deus
et qui uult indurat. misertus
sunt magis bonitate. et obdurat
nulla iniquitate ut nec libeat

de suis meritis gloriatur nec dāp
 natū nisi de suis meritis rōquē
 tur. Sola em̄ grā discarnit / redēp
 tos a p̄ditiō. quos in mū p̄ditiō
 nis rōreueit massam ob origmē
 ductū causāōis. **H**oc em̄ ei qui
 eo nō audit ut dicat. qd̄ adhuc
 rōqueritur. nā volūtū eius q̄s
 resistet. tamiq̄ p̄terea malū
 non videatur esse culpandū q̄
 deus cui vult miseretur. et quem
 vult indurat absit ut pudeat nos
 rēde verba apostoli. o homo q̄s
 es qui rēdeas deo. **N**ūquid fig
 mētū dicit ei q̄ se finit. **Q**uid me
 sic fecisti. An non habet p̄tatem
 figulus lutū ex eadem massa face
 aliud quidē vāb in honore. aliud
 vero in cōtumeliā. **H**oc loco
 em̄ quidam stulti putant apl̄m de
 fuisse in r̄nsione. et mopi red
 dente r̄nsionē repressisse contra
 ditoris audaciā. **S**ed hoc mag
 nā p̄ditiō qd̄ dictū est. **O**hō
 tu quis es qui rēdeas deo. ut
 in talibus questōibus ad sue
 ap̄tatis consideratiōem reuo
 caret hominē. verbo qd̄ bre
 uis. sed re n̄rā maḡ redditiō
 est r̄nsionē. **S**i em̄ h̄ nō cape
 it. quis ē q̄ respondeat deo.
Si autē capit magis nō muc
 unat quid rēdeat. **V**idit em̄ si
 capit unūq̄sū genus hūanū tā
 iusto iudicio **S**umo in apostolū ^{apostolū}
 r̄nsionē dampnatū. ut etiā si ul
 lus mōde liberaret. nemo posset
 recte vituperne dei iusticiā et

qui liberantur sic oportuisse libe
 rari. ut ex plūibus non liberatis
 atq̄ in dampnatiōe iustissima derelictis
 lictus ostendetur. quid meruisset
 vniuersa consp̄o. et quo etiā
 iustos debitū iudiciū dei daret
 nisi eius indebita m̄a subueniet.
 ut volēti de suis meritis gloriari
 omē ob destruat. et q̄ gloriatur
 in dno gloriatur. **C**r

HEt sunt magna opa d̄ni ex
 quisita in om̄es volūtates
 eius et tam sapiēter ex̄sita ut cū
 angelica et humana creatura per
 casset. id ē nō qd̄ ille. sed qd̄ volu
 it ip̄a fecisset etiā per eandem
 creature volūtatem qua finit ē q̄
 creator noluit impleret ip̄e qd̄
 voluit. bñ utens et malū tamq̄
 sūme bonus ad eorū dampnatiōē
 quos iuste p̄destinauit ad penā
 et ad eorū salutē quos benigne
 vocauit ad grām. **Q**uātū em̄
 ad ip̄os attinet qd̄ deus noluit
 fecerūt. quātū v̄o ad omp̄otē
 am dei nullo mō id effic̄ value
 rūt. **H**oc quippe ip̄o qd̄ contra
 volūtatem dei fecerūt. de ip̄is
 facta est volūtās eius. **P**ropte
 rea nāq̄ magna op̄ea d̄ni ex̄s
 ita in om̄es volūtates eius.
 ut immo et ineffabili mō nō fiat
 p̄ter volūtate eius. qd̄ etiā con
 tra eius sit volūtate q̄ non fi
 eret si non sm̄ct̄ bonus fieri
 male. n̄ omp̄otēs et de malo
 posset fieri bñ. **C**r

Hic autē bō volūtate hō
 vult aliqd̄ qd̄ deus non

ne unq̄ nolens
 sinit si volens. ne
 sinit

vult. ipā enā bona multo ampli
us multo q̄ ceruus volūtate. **S**ed
illius mala eē volūtās nūquā
potest. tamq̄ si bonus filius pa
trē velit viuē. q̄ deus bona vo
lūtate vult mori. Et rursus
fieri p̄t. ut hoc velit homo volū
tate mala qd̄ deus bō. velut
si malus filius velit mori p̄z
velit hoc enā deus. **N**empe il
le qd̄ nō vult deus iste vero
id vult qd̄ vult et deus. et
tū bona volūtate dei pietas
illius potius rōsonat quib̄ ad
volentis q̄ huius. id ē volen
tis impietas. **T**antū niterest
quid velle hōi quid deo rōgru
at et ad quē finē suā quisq̄ re
ferat voluntatē. ut aut p̄bet̄
aut improbetur.

In
Nam deus quasdam volū
tates suas vtiq̄ bonas
ita implet p̄ malorū hōm ma
las volūtates sicut p̄ iudeos
maluolos bona volūtate pa
tris xp̄us pro nobis occisus
mortuus ē. **Q**uō tū bonū finē
ē ut apl̄s petrus. qm̄ id fieri
nolebat. sathanas ab ip̄o qui
ocidi ueneat dicitur. **Q**uā
bone appaebat volūtates pi
orū fidelū qui nolebāt apl̄m
paulū iherusalem pergere ne ibi
patetur mala que agabus p̄ph̄a
p̄dixerat. et tū deus hec illum
pati volebat pro fide xp̄i annū
cianda. exerceb̄ m̄rē xp̄i. **N**e
q̄ istā bonā volūtate suā imple
uit p̄ xp̄ianorū volūtates bo

nas. sed per iudeorū malas et
ad eū potius p̄mebāt qui nōle
bāt qd̄ volebat q̄ illi per quos
volentes factū ē qd̄ volebat. q̄
idipm̄ quidē. sed ip̄e p̄ eos bona
illi autē mala volūtate fecerūt.

Sed quilibet sint **C**ri
volūtates uel angelorū ul'
hōm uel honorū ul' malorū. ul'
illud nolētes qd̄ deus ul' aliud qm̄
volentes qd̄ deus. dei omp̄te
tis volūtās semp̄ iuncta ē. que
mala eē nūq̄ pot. **Q**ue enā
cū mala irrogat iusta ē et pro
fecto q̄ iusta ē mala nō ē. **D**eus
igitur omp̄tēs siue p̄ m̄rē aut
vult misereat siue p̄ iudiciū que
vult indurat. nec in que aliquid
facit. nec nisi volēs aliquid fiat.
et oīa q̄cuq̄ vult facit.

Cri
Hic p̄ hoc cū audimus et in
sacris l̄ris legimus q̄ ve
lit omēs hōes saluos fieri. q̄
uis certū sit nobis nō oēs hōes
saluos fieri tū nō ideo debemus
ōpotētissime dei volūtati aliquid
derogare. sed ita intelligere qd̄
scriptū est. qui omēs hōes vult
saluos fieri. tamq̄ diceretur. nul
lū hōem fieri saluū. nisi q̄ ip̄e si
eri velit. nō qd̄ nullus sit hōm
nisi que saluū fieri velit. si qd̄
nullus fiat nisi que velit. ideo sit
rogandus ut velit. q̄ nō ē sic
ri si voluerit.

Cri
Oratō quippe deo ap̄ebat
apl̄s ut hoc diceret. **S**ic enī
intelligimus et qd̄ in euāgelio
scriptum ē. q̄ illuminat oēs hōes.
non q̄ nullus ē hōm qui non

illuminetur. sed quia nisi ab ipso nullo illuminatur. Aut certe sic dictum est quod omnes homines vult salvos fieri. non quod nullus hominum esset. quem salvum fieri nollet. quod virtutes mirabilium facere noluit apud illos quos dicit acturos fuisse penitentiam si fecisset. sed ut oes homines omne genus humanum intelligamus per quasdam differentias distribuimus reges. pueros nobiles. ut nobiles. sublimes. humiles. doctos. indoctos. integri corporis. debiles infirmos. tardicordes. fatuos. divites. pauperes. medicos. maritimos. feminas. masculinos. pueros. adolescentes. juvenes. senes. in linguis omnibus. in moribus omnibus. in artibus omnibus. in professionibus omnibus in voluntatibus et consuetudinibus varietatibus innumerabilibus constitutos. Et si quid aliud est differentiarum in hominibus. Quid enim est eorum unum non deus pro vniuerso gentium suorum dominum nostrum per oes gentes salvos homines fieri velit. et ideo fugat. quia omnipotens velle manifeste non potest quodcumque voluerit.

CRV

Receperat enim apostolus ut doretur pro omnibus hominibus et specialiter addiderat pro regibus et hiis qui in sublimitate sunt. qui putari poterant fastu et superbia seculari a fidei christiane humilitate abhorrescere. Proinde dicitur hoc enim bonum est coram salvatore nostro deo id est ut etiam per talibus

oretur. statim ut desperatorem tolleretur addidit. qui omnes homines vult salvos fieri. et ad agnam omnem veritatis venire. Hoc quippe deus iudicavit bonum. ut omnibus humilium dignaretur salutem prestare sublimium. quod vix iam videmus impletum. Isto locutionis modo et dicitur usus est in euangelio ubi ait phariseis deamatis mentem et putam et animam et omne olus. Neque enim pharisei et quicumque et ceterum per omnes terras alienigenarum omnia olera deamabant. Sicut ergo hic omne olus omne genus olerum. ita et illic omnes homines omne hominum genus intelligere possumus. et quocumque alio modo intelligi potest dum in aede non cogamur aliquid omnipotentem voluisse fieri et factum non esse. qui sine ulla ambiguitate in celo et in terra sicut veritas tantat. Omnia quaeque voluit fecit. Profecto facere noluit quodcumque non fecit.

CRV

Quia propter eam primam hominem deus in ea salute in qua conditus erat si custodire voluisset. cum quod oportuno tempore post gentes filios sine merito posuere mortis ad meliorem perduceret. ubi iam non solum peccatum non committeret. sed nec voluntate posset habere peccandi. si ad permanendum sine peccato sicut factus erat perpetua voluntatem habiturum esse praesaret. Quia vero eum male usurum libere arbitrio hoc est peccaturum esse praesabat

ad hoc potius paravit voluntate
suam. ut boni ipse fuerit de male eam
facere. ac sic de mala voluntate
hominis non evacuaretur. sed nichilo
minus impletur bono omnipotens. **Crvi**

Sic enim oportebat hominem potius
fieri ut et boni velle posset
et male. nec quibus si boni. finem
pauca si male. Postea vero sic
erit ut male velle non posset. nec
ideo libero carebit arbitrio. **Ad**
to quippe liberius erit arbitrium.
quod omnino non poterit servare potius.
Neque enim culpanda est voluntas
aut voluntas non est. aut libera
dicenda non est. quod beati sic esse vo-
lumus. ut esse miseri non solum non
lumus sed nequaquam proorsus velle
possimus. Sicut ergo anima nostra
eandem nunc nolle infelicitatem. ita
nolle iniquitatem semper habi-
tura est. **Crvi**

Sed ordo pretermittendus non
fuit in quo deus voluit
ostendere quam bonum sit animal
rationale. quod eandem peccare possit quod
vult sit melius quam peccare non
possit. sicut minor fuit immor-
talis. sed non fuit in quo possit eandem
mori. quibus maior futura sit
in quo non possit mori. illam
namque immortalitatem humanam perdi-
dit per liberum arbitrium. et hanc
accepturus est per gratiam quam
fuerat accepturus si non pec-
casset per meritum quibus nec
sine gratia nec tunc illud meritum
esse potuisset. quia et si peccatum
in solo arbitrio erat constitutum

non tamen iusticie remede suffi-
ciebat liberum arbitrium nisi potius
partem immutabilis boni divini
auxilium preberetur. Sicut enim mo-
ri est in hominis potestate cum velut ne-
mo est enim qui non semper ut nichil
alud dicit. ut non nescendo
possit occidere. ad tenendam vero
vitam voluntas non satis est si
adutoria siue demeritorum siue quod ali-
rumque tutaminum de sunt. sic
homo in paradiso ad se occiden-
dum relinquendo ad iusticiam pro-
neus erat per voluntatem.
Et autem ab eo tenetur vitam ius-
ticie partem erat velle. nisi ille
qui eum fecerat adiuveret. **S**
post illam ruinam maior est misericordia
dei. quam et ipsum arbitrium liberum
est a servitute cum dicitur cum
morte partem. **N**ec omnino per
se ipsum sed per solam dei gra-
tiam que in fide christi est po-
sita liberatur. ut voluntas potius
sicut scriptum est a domino pare-
tur quia cetera munera deita-
piatur per quam veniat ad mu-
nus eternum. **Crvi**

Unde et ipsam vitam eternam
que certa merces est operum bo-
norum gratiam dei appellat apostolus.
Stipendium inquit partem moribus. et
nam autem dei vita eterna in christo
ihesu domino nostro. Stipendium pro ope-
militarie debitum redditur non dona-
tur. Ideo dicit stipendium peccati
moribus. ut mortem partem non moribus

merito illatam sed debita demōstraret. **Q**uia uero nō gratis sit, gratia nō est. **I**ntelligendū est igitur eam ip̄a hominis bona merita eē dei munera quibus cū uita eterna reddatur. qd nō gr̄a pro gr̄a redditur. **C**
Sic ergo factus est homo rectus ut in ea rectitudine pmanere posset non sine dei adiutorio. et suo peruersus arbitrio ut libet horū elegisset. dei uolūtas fieret. aut eam ab illo aut ite de illo. **P**roinde quia suam maluit facere quā dei de illo fca est uolūtas dei qui ex eadem massa dampnatiois que de illius stirpe pfluit facit aliud uas in honore. aliud in cōtumeliā. in honore p misericordiam. in cōtumeliā per iudicium ut nemo gloriatur in homine. ac p hoc nec in se. **C**
Nam neq per ipm liberare mur unū mediatorem dei et homin hoem xpm ihm. nisi esset et deus. **S**ed cū factus est homo. adam s; rectus. mediator ei nō opus erat. cū uero genus humanū pccā lōge separauerūt a deo p mediatorem qui solus sine pccō natus est et uixit et ortus est. reconsultari nos oportebat deo usque ad carnis resurrectionem. et uitam eternā. ut et humana supbia p humilitatē dei argueretur. ac sanaretur et demōstraretur hōi q̄ longe a deo recesserat. cū per incarnatū deū reuocaretur ac per hoem deū exemplū obediēcie cōsumari homi p̄bētur. et unigenito suscipiente formā serui quem tūc ante meruerat fons gr̄e pandētur. ut carnis etiam resurrectio

redemptis promissa in ip̄o redemptore pmonstraretur. et per eandē naturam quā se decerpisse letabat̄ dyabolus uireretur. nec tū homo gloriaretur ne iterū supbia nasceretur. et si quid aliud de tanto mediatore sacmēto a proficiētibz uideri et dia p̄t. aut tantū uideri etiam si dia nō p̄t. **C**
Impub autem qd inter hoibz mortem et ultimā resurrectio nem m̄positū ē aiās abduis receptaculis cōmet. sicut unaque que digna est. uel requie uel erūpna. pro eo qd forata est in carne cū uiuet. **N**eq em negandū ē defūctorū aiās pietate suorū uiuentū releuari cū pro illis sacrificiū mediatoreis offertur uel elemosine in etiā fuit. **B**edeis h̄c prosūt. qui cū uiuerēt ut h̄c sibi postea prodesse posset meruerūt. **E**st em uiuēdi quidā modus nec tam bonus ut non requirat ista post mortē. nec tam malus ut nō prosint ei ista post mortem. **E**st uero talis in bono ut h̄c nō egeat. et est rursus talis in malo ut ne h̄c ualeat cū h̄c uita transierit adiuuari. **Q**uo h̄c arca h̄c omē meritū cōparatur quo possit post hanc uitam releuari quispiā uel quai. **N**emo autē se speret qd h̄c neglexerit am̄ obierit apud deum promereri. **N**on igitur ista que pro defūctis cōmēdandis etiā frequētat illi aplice sunt aduersa sententię q̄ dictum est. **O**mēs em nos astabim̄ ante tribunal x̄i ut referat unus

quisq; scdm ea que per corpus
gessit. siue bonū siue malū. q̄
etiam hoc meritū sibi quisq; cū in
corpore uiuēt cōpauit ut ei ista
possent prodesse. Non em̄ omni
bus profuit. Et quare omnibus
non profuit. nisi ppter dram̄ ui
te quam quisq; gessit in corpore.
In ergo sacrificia siue altaris si
ue grūcip̄ elemosinarū probap
tizatis omnibus defunctis offerūt.
pro valde bonis gr̄arū actiones
sūt. pro nō valde malis p̄na
tiones sūt. pro valde malis e
tiam si nulla sūt adiuuētā mor
tuorū. qualescuq; uiuorū conso
lationes sūt. Quibus aut̄ pro
sūt. aut ad hoc profuit ut sit
plena remissio. aut certe ut tol
lerabilior sit ip̄a d̄pna. **¶**
Dist resurrectione uēo fac
to uniuerso cōpleto q̄ iudi
cio suos fines habebūt ciuitates
due. vna cr̄sta altera dyaboli.
vna bonorū altera malorū. ut
q̄ tamē et angelorū et hom̄. I
stis uolūtas illis facultas nulla
poterit eē petendi nec ulla cō
dicio moriēdi. istis in et̄na uita
uere felicitate q̄ uiuētibus illis
infelicitate in et̄na morte sine
moriēdi p̄tate duratibus quō
utriq; sine fine. Sed in b̄tudi
ne isti alius alio p̄stabilibus. in
miseria illi alius alio tolerabi
liis p̄manebūt. Frustra itaq;
non nulli. ymmo q̄ plurim̄
et̄nā dampnatorū penā et

et cruciatus sine intermissione petu
os humano miseratur affectu. atque
ita futurū esse nō credit. nō quide
scripturis diuinis aduersando. sed
pro suo motu dura queq; molliendo.
et in leuorē flectendo sententiā que
putat magis terribilibus dicta esse
quā ueribus. Non em̄ inquit obli
uiscitur deus misereri aut cōmēt
in ira sua misericordias suas. No
quidem in psalmo legitur sancto.
sed de hys sine ullo sc̄p̄culo intel
ligitur. qui uasa misericordie nū
cipantur. quia et ip̄i nō p̄ meri
tis suis sed deo miserate a misē
ria liberantur. Aut si hoc ad oēs
estimat p̄tinē nō ideo necesse est dap
nationē opinētur posse finire eo
rū de quibus dictū est. et ibunt
h̄i in suppliciu. et̄nū. ne isto mō
putetur habitū sine quādo q̄ fe
licitas etiam illorū de quibus e
contrario dictū. Iusti autē in
uitam et̄nā. sed penas damp
natorū certis tēporū interuallis
existimēt si hoc etiam eis placet
aliquatenus mitigari. Etiam sic
quippe intelligi p̄t. manē in illis
iram dei hoc est ip̄am dampna
tionē. Nec em̄ uocatur ira dei.
non diuinū aīm p̄turbatio. ut i
ra sua. hoc est manēte ira sua
nō tamē cōmēt miseraciones
suas nō et̄no supplicio sine dā
do sed leuamē adhibendo uel in
terponēdo cruciatibus quia nec
psalmus apt̄. Ad finem dā irā
suā uel post irā suā sed in irā
suā. Que si sola est q̄ta ibi
minima cogitari p̄t. p̄re a

regno dei. epulare a civitate dei. alienari a vita dei. care tā magna multitudine dulcedinis dei quam abscondit timentibus se. pfectat autē sperantibus in se. tam grandis est pena ut ei nulla possint tormēta que nouimus comparari. si illa sit eterna. ista sit autem quālibz multas seculis longa finiēda. Manebit ergo sine fine morbi illa ppetua dampnatorū. id ē alienatio a vita dei. et omnibus erit cōmūnis. quālibet hoēs de varietate penarū uel dolorū reuelatione uel mīssione uel pro suis humanis motibus suspicetur. si tūc manebit cōmūnter omī vita eterna scōrū quālibet bonorum distanāa cōcordit fulgeat. **Cxxij**

A ista fidei confessione que breuitur symbulo cōtinetur. et carnalit cogitata lac pazuulo rū est. speaaliter considerata atq; tractata. abus est forcaū. nascatur spes fidelū bona. cui caritas scā comitatur. de q̄ scriptū est maior omnibus hīs ē. Sed de hīs omibz que fideliter sūt credēda. ea tamē ad spem pmet que in orōne dñi ta continentur. Maledictus est em̄ omīs qui spem pōit in homie. sicut diuina testantur eloquia. ut per hoc et in se ipō qui spē pōit huius maledicti vmculis innectitur. Ideo nō nisi a deo debemus pete. que quid speamur nos uel bñ opatinos. uel pro bonis opibus adepturos.

Pro inde apud ewā **Cxxv** gelistam mattheū septem

petitiones cōmūne dñica uidetur orō. quarū in tribus eterna pascuntur. in reliquis quorū spalia q̄ tamē ppter eterna consequenda sūt necessaria. Nam qd̄ diamus. Sanctificet nomē tuū. adueniat regnū tuū. fiat uolūtas tua si cūd in celo et in terra. qd̄ non absurde quidem mtellererūt in spū et corpōe omīo sine fine retinenda sūt. et hic nichoant. quā tū q̄ proficimus augent in nob. pfecta uero qd̄ in alia uita sperā dū est. semper possidebūt. Ad uero diamus. Pāne n̄m quōndi amū da nobis hodie. sicut et dñmte nobis debita m̄a. sicut et nos dñmimus debitoribus n̄is. Et ne nos inducas in temptaōne. Sed libera nos a malo. Quis nō uideat ad pntis uite indigentiam ptine. In illa itaq; uita eter na ubi nos semper speramus futuros. et nōis dei sanctificatio et regnum eius et uolūtas eius in mō spū. et corpōe pfecte atq; imōrūl per manebūt. Pānis uero quōndi nus ideo dictus est. q̄ h̄ necessarius ē. quātus uic carni q̄ tribue dus ē. siue spūaliter siue carnaliter siue utroq; mtelligat modo. Hic est etiam q̄ possumus remissio ubi ē cōmissio pccōrū. Hic temptaōnes que nos ad peccandū illia ut uel impellūt. Hic demq; malū unde cupimus liberari. illa autem nichil istorū est. **Cxxv**

Angelista uero lucas in oratione dñica peticoēs nō septē. sed quāq; cōplerus est. nec ab isto utiq; discrepauit. sed quō iste

¶ Hic

septem sunt intelligende ipa sua
breuitate comonuit. Nomen quippe
pe dei sanctificatur in spu. dei au
tem regnu in carnis resurrectione
uenturu est. Ergo ostendeb lucas
tertia peticione duaru superioru
esse quodammodo repeticoem. magis ea
em p̄mittendo feat intelligi.
Deinde tres alias adiungit de pa
ne quotidiano. de remissione pad
ru de temptacoẽ vitanda. At vco
qd̄ ille in ultimo posuit. Sed libe
ra nos a malo. iste non posuit
ut intelligamus ad illud superi
us qd̄ de temptacoẽ dictam dic
tu est ptine. Ideo quippe ait.
Sed libera. no ait et libera
tam quam vnã peticoem esse
demonstrã. noli hoc sed hoc.
ut sciat unusquisq̄ in eo se libe
rari a malo. qd̄ non infertur
intemptacoem. **Errum**

Nam vero caritas qua du
rabus istis id est. fide et
spe maiore dicitur aplius. quanto
in quocunq̄ minor est tanto me
lior est in quo est. Tu em que
ritur vtru quisq̄ homo sit bonus
non queritur quid credat. aut
quid speret. sed quid amet.
Nam qui recte amat. procul
dubio recte credit et sperat.
Qui vero no amat inamiter
credit. eam si sunt vera que credit
b. sperat. et ad vera felicitatem
docentur ptine que sperat n̄
et hoc credat ac speret. qd̄ si
ibi petenti donari possit ut a
met. Quibus em sperare su

a. Tamē sperat enā si sit uerū q̄

amore non possit. fieri tamē pot
ut id no amet sine quo ad id qd̄
sperat non p̄t puenire. tamē
si speret vitam eternam. quoniam
quibus non habeat et no amet
iusticiã. sine q̄ nemo ad illam
puenit. Ipa est fides xpi quam
aplus comedit que p̄ dilectioẽ
opatur. et qd̄ in dilectioẽ no du
habet. petit ut accipiat. quoniam
ut mugnat. pulsat ut aperia
tur ei. fides naq̄ impetrat. qd̄
lex imperat. Nam sine dei do
no. id est sine spu sco. p̄ que dif
funditur caritas in cordibus
mrb iubere lex poterit no iu
uare. et p̄uaticatoẽ face. insip
qui de ignoãia se excusare no
possit. Regnat em carnalis au
piditas. ubi no e dei caritas.
Sed ai in altissimis **Errum**
ignozantiae tenebras nulla
resistente raaone scãdu carne
viuitur. hec sunt p̄ma operu ho
minis. Deinde cum per legem
cognicio fuerit fra p̄dici p̄ci.
si non du adiuuat diuinus spi
ritus scdm legem volẽs viue
umatur. et scens peccat p̄d
q̄ subditus seruit. a quo em
quibus deuictus e hinc et ser
uus addictus e. id agente sa
entia mandati. ut p̄am opet
in homie oem cõcupisceniam
amulo p̄uaticatoẽ adiecto.
itaq̄ ita qd̄ scriptu e impleat
Lex submituit ut habudaret
delictu. Hec sut secunda opa
hois. Si autẽ respererit deus

ut ad implenda que mandat. ipse
 adiuuare credatur et agi homo
 tepit dei spu. d'ap'fatur adu
 sub spm forozu robore caritatis
 ut quib' adhuc sit q' homi r'pug
 net ex homie non dum tota m
 firmitate sanata et fide tamē
 iustus uiuat. uiste q' uiuat. m
 quatu' nō cedit male d'ap'fice
 ne. delatōne uicente iustae.
 Her sūt teraa opa bone spei
 hoib'. m quibus si pia p'seuerā
 na quisq' proficiat. postremo
 par restat que post hanc uitā
 m reque sp'ritus. Deinde m
 resurrectōe eāā carnis imple
 bitur. Harū q'tuor differētiarū
 prima ante legem. scda sub le
 ge. teraa sub grā. quarta m
 pace plena atq' p'fecta. **Dic**
 est et dei populū ordmatus
 p' mterualla temporū sicut deo
 placuit. qui m mensura et nu
 mēo et ponde' aucta disposuit.
 Nam fuit p'mittus ante legem.
 Secūdo sub lege que p' moysen
 data est. Deinde sub grā que
 reuelata est per p'mū mediatō
 rib' aduētū. Que quidē grā
 nec antea defuit quibus eam opor
 tuit mptiri. quāuis pro tempōis
 dispensatōe uelata et occultu.
 Neq' em' antiquozū quicūq' ius
 torū preter cr'isti fidem salutem
 potuit muenire. At uero msi et
 illis cognitus fuisset. non potu
 isset nobis per eozū m'misteriū
 aliab' ap'aus aliab' oculaus
J. J. g'annaz **Cxxx** **phetari**
 autem q'tuor istarū uelut etatu

singulum quem q' hoc em' grāa
 regeneratōib' muenierit. ibi em'
 remittūtur p'terita omnia p'ccā.
 et reatus ille nascendo cōtractus
 renascendo dissoluitur tamq'm
 multū ualeat q' spūs ubi uult
 sp'rat. ut quidam secūdam illā
 seruitutē non nouerit eē sub
 lege. sed cū mandato m'cipit
 adiutorū h'cē diuini. **Cxxx**
Hic q' autē possit homo
 capax esse mādati secūdu
 carnē uiuat nātē ē. **Dz** si iā
 sacramēto regnācōib' mbutus
 est nichil ei oberit. si tūc ex
 hac uita m'grauerit. q' ideo
 cr'istus mortuus est. et resurrexit.
 ut uiuozū et mortuozū d'netur. nec
 tenebit eū regnū mortis. pro quo
 mortuus est liber ille m mortuis. **Cxxx**
Omnia igitur p'cepta diuina
 referūtur ad caritatē de qua
 dicit ap'lus. **f**ms autem p'cepti
 caritas de corde puo et consen
 sia bona et fide non ficta. **O**is
 itaq' p'cepti fms est caritas. id
 est ad caritatem refertur omne
 p'ceptum. **Q**uod uero ita fit
 uel timore pene uel aliq' mten
 cōe carnali ut non referatur ad
 illam caritatem quā diffundit
 spūs scūs m cordibus nrīs. nō
 dū fit quēadmodū fieri opor
 tet. p'ius fieri uideatur. **C**ari
 tas quippe ista dei est et prox
 imi. et utique m istis duobus
 p'ceptis tota lex pendet et p'phe
 te. **A**dde euāgelū. adde ap'los.
 non em' aliūde uox ista ē. **f**ms
 p'cepti caritas ē. et de caritatis

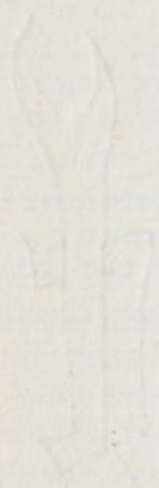
est. Quocumque ergo mandatur deus et quibus unum est. Non mechaberis. et quocumque non iuventur. sed spiritu ali consilio monentur et quibus unum est. bonum est homini non tangere mulierem. tunc ratio fuit cum referuntur ad diligendum deum et proximum propter deum. et in hoc seculo et in futuro. nunc deum per fidem. tunc per spem. et ipsum proximum nunc per fidem. Non enim sanus mortales corda mortuorum. Tunc autem illum nubis dominus abscondita tenebrarum et manifestabit cogitationes cordis. et tunc laus erit uniuscuiusque a domino. quia id laudabitur et diligetur a proximo in proximum. quod ne lateat ab ipso illuminatur deo. **M**ugetur autem cupiditas caritate crescente. donec veniat hic ad tantam magnitudinem qua maior esse non possit. **M**aiorem enim caritatem nemo habet quam ut animam suam quibus ponat pro amicum suum. **I**bi autem quibus exprimitur quanta erit caritas. ubi cupiditas qua uel coercendo superet nulla erit. quoniam summa caritas erit quam contentio mortis nulla erit.

CXXX
Sed sit aliquando huius voluminis finis. quod ipse vides utrum encheridion appellare debeas vel hinc. Ego autem cum spernenda tua in christo studia non putarem de te bona credens in adiutorio redemptoris mei confidens ac sperans te quod in membris eius plimum diligens librum ad te sicut valui utinam

tam commodum quam prolyrum de fide.
Spe. Caritate conscripti. Vale.

Explicat Liber encheridion beati augustini. Conscriptus ad laurentium pincium eadem urbe.

...liber in magis
...v...

...de que os
...perit & tu
...hina
...fiamar in
...que ne quas no
...mipi
...per se
...noce
...metu
...men
...den
...fron
...gnu
...ita
...per
...ale
...fate
...mellig
...eter
...mat
...abul
...fate
...ma
...de
...grua
...vita
...d
...fo
...de
...libe
...libe
...du
...omn
...rode
...ome